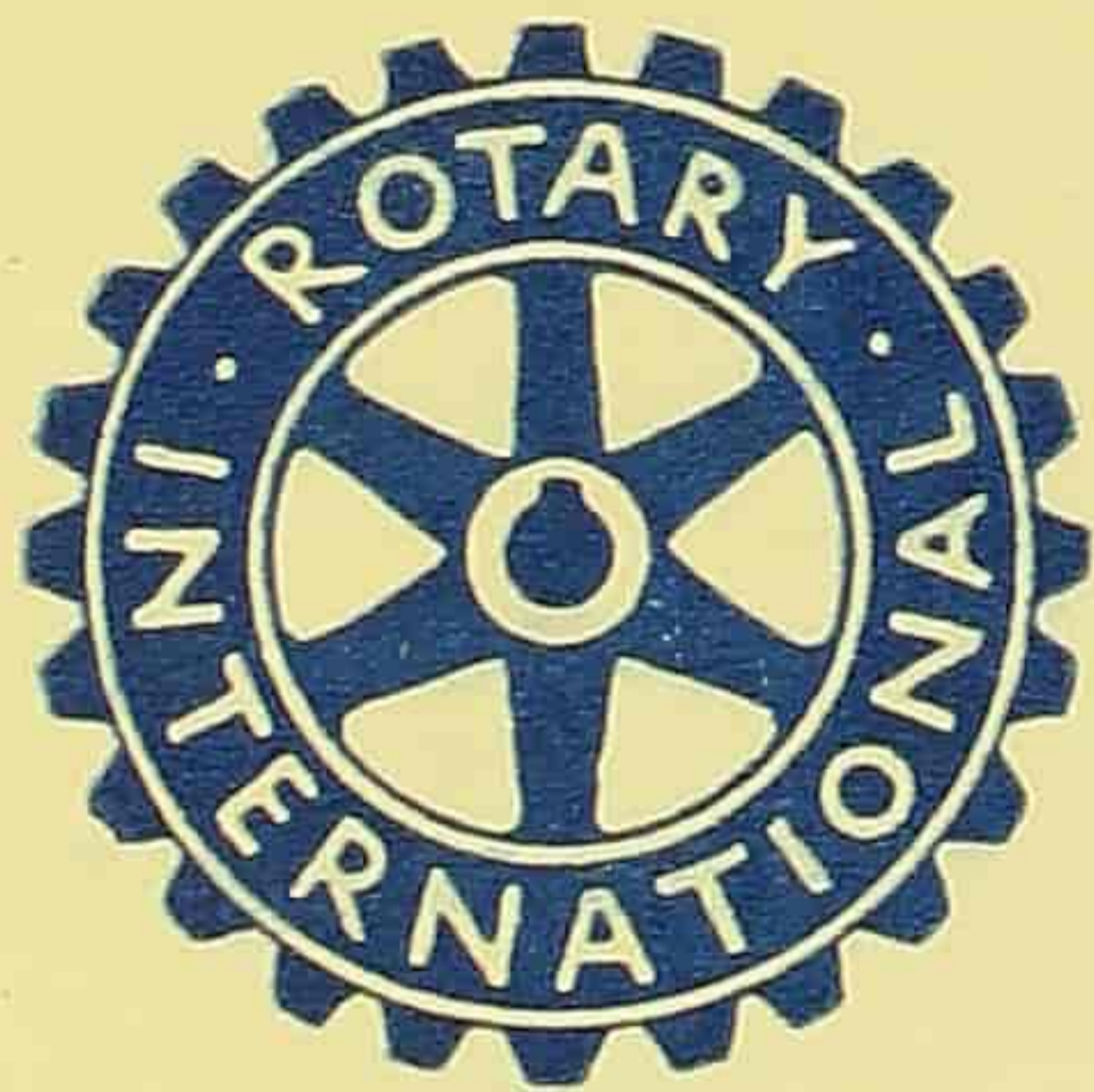

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU.

JUGOSLAVENSKI ROTAR

ZAGREB

AUGUST

1939

SADRŽAJ

- DRUGO MJESEČNO PISMO GUVERNERA.
- DA RAZMISLIMO O OSNOVIMA ROTARSTVA. (Walter D. Head, predsjednik Rotary International).
- UPOZORENJE SVIMA ROTARY KLUBOVIMA.
- NOVI DIREKTORIJ ROTARY INTERNATIONAL (slika).
- CRTICE S MOGA PUTA U AMERIKU (Ing. Radovan Alaupović).
- NA POČETKU NOVE KAMPANJE PŠENICE (Edo Marković, R. C. Beograd).
- ŠVAJCARSKA ZEMALJSKA IZLOŽBA ZÜRICH 1939. (Julije John, R. C. Novi Sad).
- RAZMIŠLJANJA PO PITANJU NAMEŠTENIKA (Elek Viktor, R. C. Petrovgrad).
- GOVOR PAULA THORWALLA izaslanika R. I. na VII. distriktnoj konferenciji na Bledu.
- ROTARSKE RADOSTI — 60-godišnjica rođenja dr. Branimira Šenoe, R. C. Zagreb.
- »ROTARY« U FRANCUSKOJ (Ing. Vladimir Žepić, R. C. Zagreb).
- † MAKSO GJURKOVIĆ.
- JEDAN ZNAČAJAN GLAS ŠTAMPE.
- IZ NAŠEG DISTRIKTA: Promene u članstvu. — Rad naših klubova. — Prisustvovanje na klubskim sastancima. — Gdje se sastaju i gdje odsjedaju rotari? — Iz rotarske privrede.
- PRILOG: Predsjedništvo i učesnici XIII. konvencije Rotary International u Clevelandu (slike).

UREDNIK: ING. RADOVAN ALAUPOVIĆ, GUVERNER 77. DISTR.,
ZAGREB, GJORGJIĆEVA ULICA BR. 9, TELEFON 60-72

IZLAZI SVAKOG 15-OG U MJE-
SECU — CIJENA GODIŠNJE
DINARA 144 — BROJ DIN 12

»Prijateljstvo je rotarski cvijet koji valja
na srcu gajiti i paziti!«

(Etienne Fougère, R. C. Lyon)

DRUGO MJESEČNO PISMO

Dragi brate pretsjedniče,

Dragi brate tajniče,

Draga braćo rotari,

1. »Rotarstvo je izraz našeg dubokoga uvjerenja da nam je služenje najveća i najpreča dužnost.«

Te sam riječi potcrtao i naglasio još prije sedam godina kao sekretar zagrebačkog Rotarykluba kod prvoga sastanka pretsjednika i tajnika u Zagrebu. Te riječi ponavljam i danas na početku svoga godišnjeg službenog rada kao guverner svim našim klubovima. Nadam se da su »Odbori za ciljeve i zadatke« u većini klubova već izabrani. To, naravno, nije dosta. Na osnovu onoga što je u tom pravcu urađeno i postignuto treba da se dalje izgrađuje i proširuje. Na kojem će polju klubovi razvijati svoj rad i djelovanje, to im je ostavljeno na volju. Prvo je i glavno da se djelovanje svih klubova kreće u duhu rotarstva i da im je vazda pred očima glavni cilj: služenje. Pristupite punom snagom i dobrom voljom podupiranju i pomaganju u današnjim organizacijama u rotarskom duhu, ali smatrajte i svojom svetom dužnošću da se umom i srcem približavate i ujedinjujete u duhu međusobnoga razumijevanja. Tu nam dužnost nameće ne samo rotarstvo nego prije svega i vrijeme u kojem živimo.

Nadam se da će ovaj moj glas i poziv naći pun odjek pa izvršujem riječima našega odličnoga bivšeg guvernera Dr. Vladimira Belajčića:

»Rotarski ideal je ideal služenja drugome; rotarska je težnja celom svojom aktivnošću biti od koristi drugome: prijatelju i poslovnom drugu; gradu u kome živimo; okolini u kojoj razvijamo svoju delatnost, svome narodu u svojoj otadžbini za koju smo vezani celim svojim bićem; čovečanstvu kome bez obzira na bilo kakve granice pripadamo kao deca Oca nebeskoga.«

2. FREKVENCIJA. Razumljivo je da za vrijeme ljetnih praznika opada posjeta nedjeljnih sastanaka u svakom klubu. Ali uza sve to smatram da mi je dužnost odmah na početku moga djelovanja kao guverner upozoriti sve članove na ovo dvoje:

a) Bezuslovno je potrebno da svaki rotar, osim ako je silnim i neodloživim poslom zabavljen, dolazi na nedjeljne sastanke.

b) Iako je već na ovogodišnjoj VII distriktnoj konferenciji na Bledu u tom pravcu donesen zaključak, slobodan sam i osim toga ponovno upozoriti da već po samim društvenim statutima automatski prestaje biti članom čija posjeta u razmaku od šest mjeseci padne ispod 60%.

3. SAOBRAĆAJ MEDJU KLUBOVIMA U DISTRIKTU.

U svom govoru održanom ove godine prigodom distriktne konferencije na Bledu, istakao sam kao svoju ponajveću i ponajvažniju zadaću ovo:

»RAZVIJANJE I JAČANJE ŠTO TJEŠNJIH, ŠTO DUBLJIH VEZA PRIJATELJSTVA IZMEĐU SVIH KLUBOVA U NAŠEM DISTRIKTU BIĆE MOJA NAJVEĆA BRIGA I NAJŽIVLJA ŽELJA.«

Molim i apelujem na sve naše klubove da u ovom smislu poduzmu već sada sve potrebne predradnje i spreme, pa da barem u toku ove rotarske godine upriliče sa susjednim klubovima jedan Intercity meeting.

4. OSNIVANJE NOVIH KLUBOVA.

Jedna od vrlo značajnih dužnosti Rotaryklubova je bez sumnje nastojanje da se rotarska misao proširuje u što više klubova po raznim našim mjestima. Molim klubove da mi jave, imali u njihovom susjedstvu ili ma gdje i u kojem mjestu mogućnosti i zgrade da se osnuje još koji novi rotarski klub.

U toj želji obratio sam se bratu dosadašnjem guverneru Dr. Ivanu Slokaru da poduzme korake za osnivanje kluba u Celju, a bratu Bakiji Selimoviću iz R. C. Brčko da poradi, kako bi se osnovao Rotaryklub u Tuzli.

5. ROTARSKI SASTANCI.

Naredna konvencija R. I. održaće se u godini 1940 u Rio de Janeiro, Brazilija.

Sastanak evropskog savjetodavnog komiteta održaće se od 22. do 24. septembra o. g. u Luzernu.

6. ROTARSKA LITERATURA.

Skrećem pažnju pretsjednicima i tajnicima naših klubova na katalog brošura br. 19 iz aprila 1939 u kojem će naći popis obilate rotarske literature. Koristite se ovom literaturom koju Vam stavlja na raspolaganje po Vašem traženju Evropski Sekretarijat u Zürichu.

7. SASTANAK PRETSJEDNIKA I TAJNIKA

održaće se 2. septembra o. g. u Zagrebu u Hotelu Esplanade s ovim programom:

8.30 Registracija.

9.30 Otvorenje sastanka i upoznavanje učesnika automatskim »roll callom«.

9.40 Pozdrav guvernera.

9.50 »Prava i dužnosti pretsjednika Rotary kluba — kao izvršne vlasti«. Referat rotara dra. Koste Čohadžića, Skoplje.

10.05 Diskusija.

10.20 »Tajnik Rotary kluba kao pomoćnik i saradnik pretsjednikov«. Referat rotara dra. Dragana Millera, Osijek.

10.35 Diskusija.

10.50 »Dužnost kluba prema novim članovima«. Referat rot. Spire Bocarića, Banja Luka.

11.05 Diskusija.

11.20 »Služenje u zvanju — njegova definicija i kako ga treba dovesti u sklad sa radom pojedinca«. Referat rot. dra. Pavle Grabovca, Subotica.

11.35 Diskusija.

12.30 Ručak pretsjednika i tajnika.

P o p o d n e:

16.00 Nastavak sjednice.

16.05 »Rotarsko služenje zajednici u vezi sa ostalim kulturnim, prosvjetnim i socijalnim udruženjima«. Referat rot. dra. Ferde Pavelića, Sušak.

16.20 Diskusija.

16.35 »Rotarstvo u službi čovječanstvu«. Referat Henrika Sabothya, Maribor.

16.50 Diskusija.

17.05 »Kontakt guvernera sa klubovima«. Referat guvernera ing. Radovana Alaupovića, Zagreb.

17.20 Diskusija.

20.00 Zajednički sastanak sa Rotary klubom Zagreb.

*

* *

U današnjoj svjetskoj pometenosti misli, ideja i shvatanja u »ratu nerava«, u poplavi najšarenijih, zamršenih i zavijenih, ponajviše oprečnih i kontradiktornih vijesti i glasova — a to sve utiče i još kako na čitav i duševni i privredni život i rad — teško je održati duševnu ravnotežu, zauzdati nerve, očuvati dobru volju i snaći se u svakodnevnom djelovanju. A vječna je težnja ljudskoga srca, kako reče Sully Prudhomme, za ljepšim svijetom, duša čezne da se iz mučne sadašnjice vine k višemu, sretnome životu. To je ono što zovemo idealima, što je najviše i najplemenitije u duši ljudskoj i što nas čuva i brani da smo stvoreni na sliku i priliku Božju. Svaka je sila za vremena, ali kada zavlada pravo jačega i silnijega, onda manjim narodima ne ostaje drugo nego: rat ili ropstvo.

Rotarska misao je idealna i puna plemenite sadržine: međusobno služenje, služenje svome gradu i zavičaju, svojoj zemlji i državi, služenje rodu ljudskome. Ako ikada to je u današnja vremena ta plemenita misao, taj veliki cilj i čista težnja potrebna i savremena. I na našem obzorju kupe se oblaci i ne znamo, hoće li se razbiti ili će prokapati krvlju. A mi smo u svojoj Bogom blagoslovenoj, ali vrlo nezgodno i zavidno položenoj zemlji, siti krvi i ratovanja. Čuvamo i branimo svoje, ne tražimo tuđe. Tražimo jedino da u miru vidamo rane tolikih vijekova i da u istoriji narodâ zauzmemo ono mjesto koje nam po Bogu i pravdi, po našoj snazi i sposobnosti pripada. Ali zemlja naša traži da se i sve ruke nađu u toj službi, u službi za sreću i mir naš i čitava svijeta, za dobro i napredak svijetu za bolje, sretnije i naprednije dane!

Pa kad je rotarstvo na svoju zastavu upisalo služenje, kud će rodnije i potrebnije polje jugoslavenskim rotarima od zemlje naše. Kako je golem vinograd, a kako ima još uvijek premalo predanih i iskrenih radenika!

Sa srdačnim rotarskim pozdravom

Ing. R. Alaupović
guverner 77 distrikta R. I.

DA RAZMISLIMO O OSNOVIMA ROTARSTVA

Walter D. Head, pretsjednik Rotary International

Govoreno je o rotarstvu svašta i svakojako. Većina prisutnih na sastanku komitea za proučavanje ciljeva i zadataka rotarstva (Aims and Objects Committee) bila je doista uznemirena. Trebali da rotarstvo promijeni svoj program u bilo kojem pogledu, da tako udovolji novim prilikama? Ako treba neke promjene da se provedu, tada je pitanje, kako da se to učini?

Naš član iz Srednje Amerike pošao je dalje. On je čitav sat šutio, ali je odjednom putem svojega tumača uzeo riječ da nas povede tokom svojih mirnih razmišljanja.

»Gospodo«, rekao je on, »ne uzbuđujte se odviše zbog tih stvari. Mi u Srednjoj Americi osjećamo da su sadašnje prilike samo privremene, jer drugačije ne može da bude. Ljudski progres kroči uvijek naprijed čak i onda kad taj progres ne može da ide ravnom linijom. Budite uvjereni, da će Rotari učiniti dobro, budu li nastavili istim putovima u vjeri da će načela, uz koja sada čvrsto stoje, na koncu ipak naći svoje mjesto u svijetu te da ćemo konačno steći poštivanje za to što smo odlučno stajali uz ideje u koje vjerujemo, ne dozvoljavajući sebi da budemo uzdrmani ili skrenuti u stranu ma kako, po spoljašnosti svojoj, važnim događajima«.

Kad je dovršio ove riječi, ja sam osjetio znatno olakšanje te sam počeo da sam sebi predbacujem što mi se pokolebalo pouzdanje. On je osjećao ono, što je i svaki od nas čutio; on je podupro naše pouzdanje, koje je počelo da malakše. No dok su njegove riječi tražile vezu s našim mislima, dotle je jedan član iz Sjeverne Amerike uzeo riječ da završi i upotpuni misao.

»Ma kakove prilike u svijetu nastale«, rekao je on, »ne mogu uvidjeti, da kod tri od naša četiri osnovna cilja može da bude nekih nesporazuma. Sigurno je da nijedan vladar ili poglavica države ne može prigovoriti prijateljstvu među podanicima vlastite nacije. Nijedan od njih ne će niti može prigovoriti poštenju i visokom standardu u poslovanju. Isto tako nijedan poglavica države ne može da bude razočaran nastojanjima svojih podanika oko općeg poboljšanja prilika u svijetu. Samo kod našega četvrtog velikog cilja može da bude nekih razlika, odnosno nesporazuma, a upravo u toj tački vrlo je vjerovatno da bi danas svi narodi, kad bi bili upitani, izrazili svoju oduševljenu želju za mirom i prijateljstvom s ostalim narodima«.

Sve nas to navodi da razmišljamo o rotarstvu, i to u okviru današnje svjetske situacije. No ne samo da razmišljamo, jer rotarstvo traži i više od toga. Ako želimo da naš pokret raste, da uhvati čvršće i dublje korijenje, ili da uopće i dalje živi, mi moramo razmišljati o rotarstvu savijesno, oštro i nepristrano... uvijek sa stanovišta da smo dio ostaloga svijeta i da ne stojimo po strani. Danas je svijet zaplašen. Mnoge ustanove i vlade koje su

godinama postojale raspadaju se. Nemir i nezadovoljstvo ušlo je u duše naroda i domova. Rotarstvo mora da se upozna s tim prilikama. No šta da uradimo za poboljšanje tih prilika? Mi se nalazimo pred iskušenjem da sastavimo program i da povedemo neku križarsku vojnu. Ja mislim, da bi bilo mudro, da najprije raščistimo, što smo mi zapravo. Mi ne možemo ništa da učinimo ako ne shvatimo, da je rotarstvo jedna ideja. Nadalje će razmišljanje potvrditi, da se ideje konkretizuju i pretvaraju polagano u djelo. Tako je bilo svuda i uvijek, pa i kod rotarstva ne će biti izuzetak.

Neka rotarstvo ostane čvrsto iza svojih vjerovanja i načela. Sada nije vrijeme da se gubi srce. Mi moramo da istrajemo u nadi i u radu. Oni koji očekuju neke vanredne uspjehe u međunarodnim poslovima biće razočarani. Jer rotarstvo neće da popravlja prilike u svijetu, već ono želi najprije da izliječi uzroke tim prilikama i pojavama.

Nimalo nesprije da začuđuje što naša nastojanja nisu dosada postigla veće uspjehe. Starije i veće organizacije od naših činile su slične narore, pa nisu često niti toliko izvršile, nego još manje. Neka svaki čovjek obavlja svoj posao i neka u njemu traži priliku, da služi društvu. Ove se riječi možda čine trošnim, jer smo ih već toliko puta čuli, no ipak one iskazuju pravo srce rotarstva. Kako da međutim sve to sada uradimo? Kako da učinimo rotarstvo »stvarnim i opipljivim« pojmom, prema riječima pređašnjega pretsjednika Hagera?

Iskustvo je pokazalo da su četiri cilja rotarstva najbolji posrednici, pomoću kojih će se ideje rotarstva provesti u djelo. Bilo bi interesantno, kad bi se doznalo, koji je razmjer naših članova zaposlen u onim zvanjima kojima prema njihovoj naravi treba da se posveti velika pažnja. Odgoj i potstrek tih ljudi pomoću naših propisa i primjera treba da bude naša prva zadaća. Rotarstvo međutim ne treba da traži sebi rad izvan svojih granica.

Veliki njemački pjesnik Goethe, zamoljen na smrtnoj postelji da ostavi svijetu poruku, odgovorio je: »Neka svaki čovjek pazi na sebe i svi će ljudi biti zadovoljni i čisti.«

Ja ne volim glasnih izreka, no kad bih svoje želje i ciljeve izrazio u jednoj rečenici, tada bih rekao: »Svaki rotar treba da je živ primjer načela rotarstva u akciji«.

UPOZORENJE SVIMA ROTARY KLUBOVIMA:

- 1) Rotar Niko Rošić, tajnik Rotary kluba Sušak, zahvalio se na tajničkoj dužnosti. Tajničke agende za ovu rotarsku godinu vodit će izabrani drugi tajnik Viktor Turina.
- 2) Rotary klub Novi Sad. Svu poštu slati na adresu: Dr. Mirko Balabušić, Poštanski fah 202.

WALTER D. HEAD
Montclair, New Jersey, U. S. A.
President

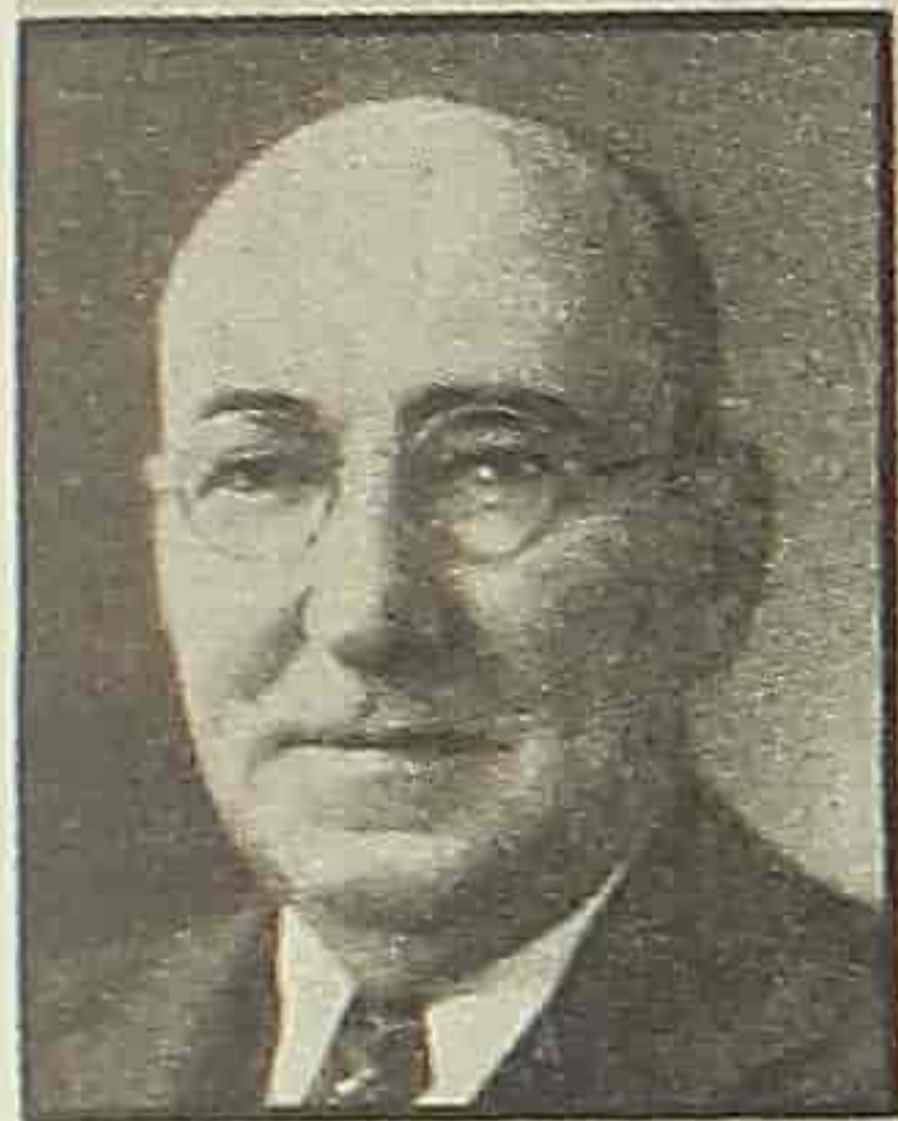
T. A. WARREN
Wolverhampton, England
First Vice-President

G. RAMIREZ BROWN
Managua, Nicaragua
Second Vice-President

FRANK PHILLIPS
Ithaca, New York, U. S. A.
Third Vice-President

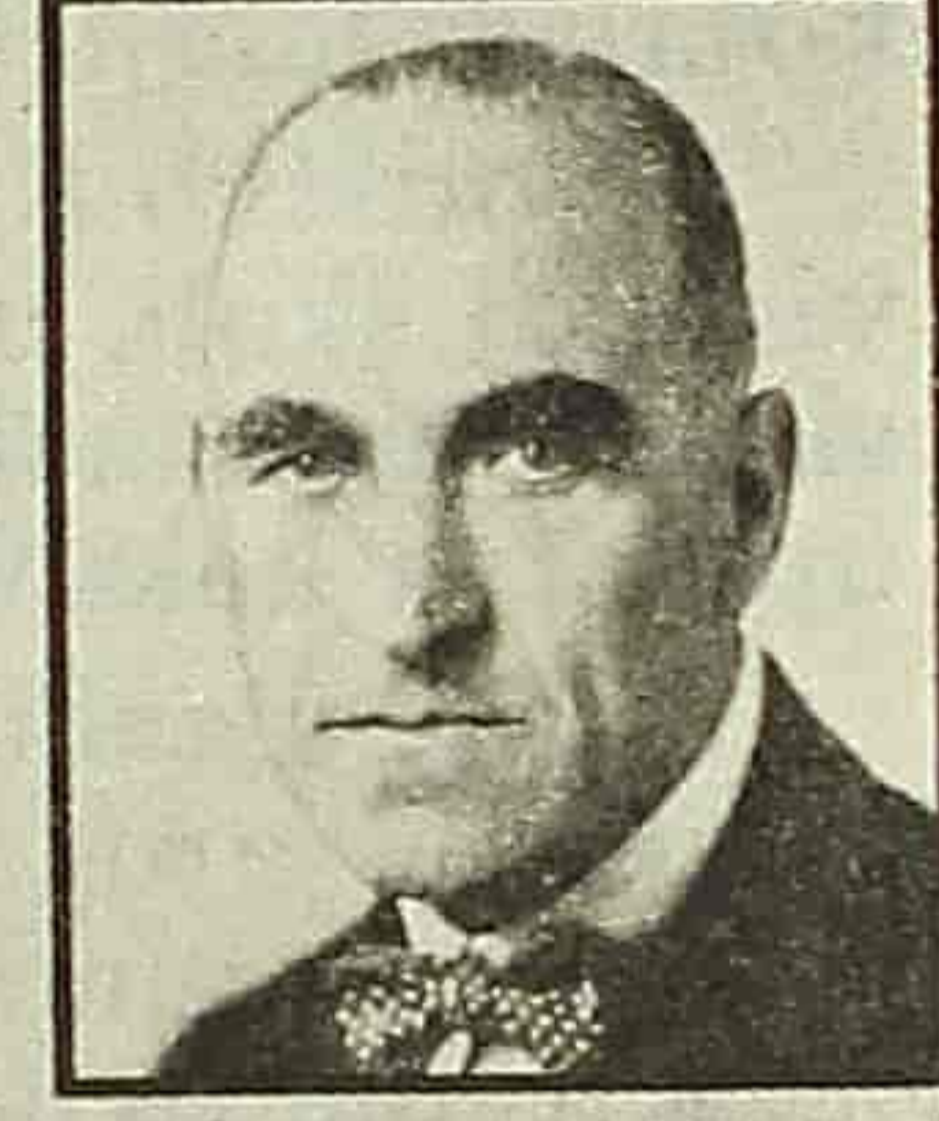
CHARLES N. CADWALLADER
Lincoln, Nebraska, U. S. A.
Director

RICHARD R. CURRIE
Johannesburg, South Africa
Director

EMILE DECKERS
Antwerp, Belgium
Director

W. ALLAN ELEY
Singapore, Straits Settlements
Director

GEORGE C. HAGER
Chicago, Illinois, U. S. A.
Director

JERZY LOTH
Warsaw, Poland
Director

J. EDD McLAUGHLIN
Ralls, Texas, U. S. A.
Director

ELBRIDGE W. PALMER
Kingsport, Tennessee, U. S. A.
Director

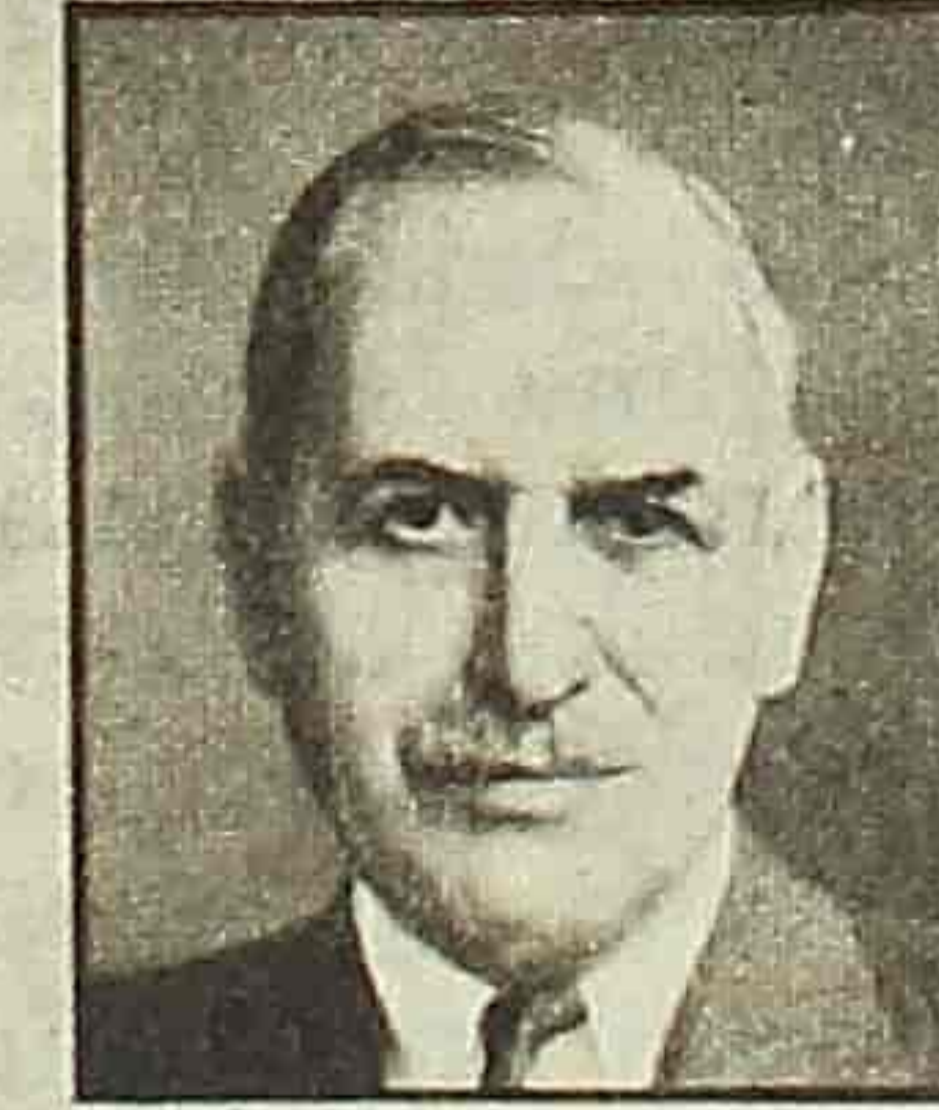
GEORGE O. SPENCER
Moncton, N. B., Canada
Director

ROY J. WEAVER
Pueblo, Colorado, U. S. A.
Director

CHESLEY R. PERRY
Chicago, Illinois, U. S. A.
Secretary

RUFUS F. CHAPIN
Chicago, Illinois, U. S. A.
Treasurer

Novi direktorij Rotary International

CRTICE S MOGA PUTA U AMERIKU

Guverner Ing. Radovan Alaupović

White Sulphur Springs.

Na podnožju Appelachen Mountains u West-Virginia leži u divnom brdovitom kraju ovo malo mjestance, poznato sa svojih ljekovitih izvora. Perivoj i park, baš američkih dimenzija, razgranao se je u slikovitoj dolini. I tu je ljudska ruka podigla ogroman hotel od svojih hiljadu soba — The Greenbrier-Hotel. U tom hotelu održan je ove godine t. zv. International Assembly. Ovdje su se našli na okupu svi nominirani guverneri i vodstvo Rotary International da u ovoj lijepoj prirodi na miru prouče sva pitanja koja zanimaju našu rotarsku organizaciju u godini 1939/40.

Vodstvo Rotary International, kao da su profesori na kakvoj visokoj školi, upućivalo je predložene guvernere potanko o rotarskoj organizaciji, o njezinom radu i djelovanju, davajući iscrpna uputstva kakove nas sve dužnosti čekaju kao guvernere.

Organizacija bijaše upravo uzorita. Sve se je razvijalo i odvijalo po programu. Na svako pitanje odgovaralo nam se je potanko i iscrpno. Za rotare koje nisu bili dosta vješti engleskom jeziku bile su postavljene na stolovima slušalice uz maleni električni aparat. Taj aparat prenosio je smjesta engleski govor na francuski i španjolski jezik. Prevodioci su bili u posebnim malim ćelijama u kojima su na mikrofону slušali govornika, a onda pomoću posebnog mikrofona smjesta prevadjali njegov engleski govor bilo na francuski bilo na španjolski jezik.

Tako smo vam kroz punih pet dana od 12. juna do uključivo 16. juna, prolazili na situ i rešetu rotarske škole, a istom 17. juna pustiše nas da odahnemo i da se odmorimo. I ako već blizu 10 godina stalno saradjujem u našem rotarskom pokretu, zapravo sam tek ovdje vidio kako je savršena rotarska organizacija, napose u Sjedinjenim američkim državama. A tek koliko čovjek nauči i kako mu se raširi i razvedri horizont gledajući koliko imamo dobrih i dragih ljudi i prijatelja iz svih krajeva svijeta! A koliko je istom sveto, osjećanje i duboko saznanje da nas je sve rotarska ideja toliko približila i povezala u jedno, unatoč zemalja u kojima živimo, daljina koje nas rastavljaju, unatoč različitih temperamenata, naziranja, rasnih osebina i razlika u boji. Jedna je ljudska krv: crvena i rumena, skupa i dragocjena. I gdje god se zareže, boli.

U subotu 17. juna navečer rastali smo se s ovim lijepim krajem i krenuli u Cleveland. Za guvernere su bila spremljena dva posebna voza. Spavali baš mnogo nismo, jer se nadjosmo u t. zv. Smoking roomu guverneri iz svih krajeva svijeta, a ponajviše iz Južne Amerike. Južnjaci su ljudi puni temperamenta. Pjevali nam svoje narodne pjesme. Ali ni drugi ne htjedoše za njima zaostati, i tako se je brzo razvilo veselo raspoloženje. Pa i ja, iako sam bio jedini predstavnik iz Jugoslavije, nisam mogao srcu odoljeti da im ne iznesem ljepote naše narodne pjesme. Zapjevao sam prviput

u rotarskom skupu. Mnogo me je muke stalo dok sam ih prilično naučio makar melodije naše pjesme: »Mnogo ljeta sretni bili«. I tako se u tamnoj noći, u ekspresnom vozu, koji je jurio ravnicama zapadne Virginije sa svojih 70—80 milja na sat, orila i razlijegala i naša narodna pjesma. Ujutro 18. juna stigismo sretno u Cleveland, u grad ovogodišnje rotarske konvencije.

CLEVELAND, grad od preko milijun stanovnika ima više lica i izgled evropske varoši. Amerikanci zovu Cleveland gradom vrtova (garden city). I zaista, to ime i potpuno zaslužuje, jer je opkoljen divnim parkovima i prekrasnim kotežima. Sigurno Vam je poznato da u Clevelandu ima mnogo svijeta iz naših krajeva, osobito braće Slovenaca.

Cio grad je bio iskićen rotarskim zastavama. Vladalo je vanredno raspoloženje. O samoj konvenciji štampan je izvještaj u julskom broju Jugoslavenskog Rotara, pa ne treba da to na ovom mjestu ponavljam.

Sve je bilo opet u tančine i savršeno organizovano. Velika mašinerija naše rotarske organizacije radila je bez prigovora. Na prvi dan svečanog otvorenja konvencije stiže mi ferman od pretsjednika Rotary International George-a Hagera da se u ime prisutnih rotara zahvalim gradonačelniku Clevelanda na dobrodošlici. Sa govorničke tribine, osvijetljen električnim reflektorima koji su me na prvi mah gotovo zbunili, održao sam svoj govor. Posljedica je toga bila da me pozvaše, neka nešto kažem na Clevelandskom radiju. Na svoju sreću imao sam pri ruci još u Zagrebu izradjen kratak istorijat razvitka rotarstva u našoj državi. Manager Radio stanice Cleveland W. K. E. ustupio mi je 15 minuta za moj govor. Ali tek sada otvorio se za me mučan problem. Moje čitanje traje oko deset minuta. Kako da ispunim ono pet? Iskoristiću to pa otpjevati Klivlendžanima nekoliko naših narodnih pjesama.

»Zar Vi znate pjevati? Sjajno! a ko će Vas pratiti?« — pita manager.

»Mogu ja i bez pratnje!« Mnogo se čude. Ali nije bilo puno vremena ni za čudjenje ni za razmišljanje, može li se pjevati bez pratnje. Vrtjeli su glavama ko da se događa nešto što se zapamtilo nije.

Kada je manager iza moga govora o rotarstvu u Jugoslaviji javio da ću otpjevati tri jugoslavenske narodne pjesme, glas mu je pomalo drhtao kao da će se dogoditi neka katastrofa. Ja sam mirno prišao nešto bliže mikrofONU i otpjevao one naše tri poznate narodne pjesme: »Pojdem na Štajersko«, »Meknite se vi gorje« i »Sve se kunem i preklinjem«, dakako bez pratnje.

Kada je manager vidio da se može i bez pratnje pjevati, bio je radostan i razdragan te mi izjavio da je za njega i za njegovu radio stanicu ova emisija značila senzaciju. A za me je senzacija otpočela istom po povratku u hotel. Telefon je stalno zvonio. Mnogo je naših zemljaka iseljenika željelo da me vide i upoznaju, da s njima ručam ili večeram. Na žalost, nije mi to bilo moguće, i ako sam vruće želio da se sastanem sa što više naših zemljaka. Ovom prilikom želim zahvaliti se naročito našem ljubeznom po-

časnom konzulu gospodinu Cerezinu i vrlo agilnom našem radniku u Clevelandu gospodinu Mihaljeviću. Obojica su mi bili stalno pri ruci, pokazivali mi znamenitosti Clevelanda. Bilo mi je tako pri duši u ovom gradu kao da nisam hiljade i hiljade milja daleko od svoje domovine.

Želim naročito istaknuti da je u Clevelandu prisna i prijateljska saradnja izmedju naših iseljenika, da su podignuli krasan kulturni vrt u velikom clevelandskom parku. Tu je i krasan spomenik velikom slovenskom pjesniku. Na njemu su urezani duboki stihovi, još i dublji što si dalje od rodjene grude:

»Učakal rad bi svečen dan,
Dan našega združenja.
Bog živi sve Slovene
Pod streho hiže ene!«

NA POČETKU NOVE KAMPANJE PŠENICE

E d o M a r k o v i ć, R. C. Beograd

Prije nego ikada dosada nadležni su donijeli Uredbu o državnoj intervenciji na tržištu pšenice 24. juna o. g. Ona je zasnovana na principu otkupa po cijenama koje se javljaju prema razvitku prilika na tržištu. Na osnovu te Uredbe već su 30. juna o. g., sa važenjem 1. jula o. g., objavljene cijene koje se kreću kod šleparске robe izmedju 165 i 155, a kod vagonске izmedju 159 i 149 dinara po poznatoj skali. Za čitava pola mjeseca ranije objavljene su ove godine cijene povišene prema lanjskim početnim cijenama za sve kvalitete i provenijencije za 5 dinara po mtc. Osnovna je cijena utvrđena sa Din 165.— za provenijenciju Tisa I kvaliteta 80 kg specifične težine i 2⁰/₀ urodice.

Kad je prošle godine, sa važenjem od 15 jula, objavljena cijena pšenici od 160.— dinara, naš izvozni paritet na bazi liverpoolske notice iznosio je Din 85,55, a na dan 1 jula ove godine, prilikom objavljivanja intervencione cijene od Din 165.— bio je Din 65,36.

Ovogodišnje povišenje cijena, pored znatno pogoršane pozicije u svijetu, motivisano je slabijom žetvom. Međutim, rezultati žetvenog prinosa ove godine do danas nisu objavljeni i naša javnost i interesovani krugovi, u pogledu ocjene roda u zemlji, upućeni su samo na ocjene iz privatnih vrela: izvozne trgovine, zadrugarstva, mlinova i većih proizvođača. No i te se procjene ponaјviše ograničavaju na takozvana izvozna područja naše zemlje. O krajevima koji nisu kadri da podmiruju svoje potrebe na žitu iz sopstvenih gazdinstava čuje se vrlo malo. Mišljenje je da je naša žitnica — Vojvodina — dala prinos za 15—25⁰/₀ manji no

prošle godine, dok su ostali krajevi dali daleko bolje prinose od prošle godine. To naročito vrijedi za Srbiju, Južnu Srbiju, Slavoniju, Hrvatsku pa i za Bosnu.

I kad se koliko toliko zna prinos pšenice u zemlji, vanredno je teško sračunati izvozni višak, jer je domaća potreba u zemlji vrlo varijabilna i pod uticajem najrazličitijih faktora. Još je najsigurnija cifra potrebe za setvu koja iznosi oko 40.000 vagona. Cifra za ishranu cijeni se danas na nekih 195.000 vagona (na bazi ishrane 15 milijona duša sa godišnjom potrebom od 130 kg po glavi), a cifra normalne prelazne količine sa 10.000 vagona. Međutim, potonje dvije cifre ne daju se nikada tačno sračunati, jer konzum pšenice u zemlji zavisi od stanja kupovne moći potrošačkog svijeta i srazmjere cijena pšenice i kukuruza, a prelazne količine su čas veće čas manje i u zavisnosti od cijene pšenice i izgleda novoga roda. Još je teže utvrditi izvozni višak, jer on nije čisto aritmetička funkcija ocjene roda i unutrašnje potrošnje. Višak određuje čitav niz drugih činjenica. Pored obilja roda kukuruza i ostalih surogata kao i srazmjera njihovih cijena spram cijena pšenice, razvitak na svjetskom tržištu pšenice i izvozne mogućnosti uz povoljne uslove, spoljno-politički momenti i različiti psihološki uticaji i spekulacija mogu u velikoj mjeri djelovati na ostvarenje izvoznog viška. No i unatoč — gotovo bismo rekli — stvarne nemogućnosti da se u ovakvim prilikama ocijeni izvozni višak, ipak se čine prognoze od strane interesovanih koje se kreću od 15 do 30.000 vagona. Razumije se da će trgovci taj broj kao i prinos uopšte podsvjesno nešto precijeniti, a proizvođači potcijeniti. Pri postavljanju prognoza uzimaju se naročito u obzir velike prelazne količine iz prošlogodišnje žetve. Kao što je poznato, prošlogodišnja žetva smatrala se najvećom od Ujedinjenja — računalo se sa izvoznim viškom u toj godini od 40.000 do 60.000 vagona. Kako je međutim u toj godini izvezeno svega 14.250 vagona, to se smatra da je neželjena prelazna količina iz prošlogodišnje žetve vrlo velika. Efektivni izvozni višak u ovoj godini zavisice, međutim, i od količine koju nadležni misle da upotrebe za stvaranje državnog rezervnog stoka, koja još nije tačno utvrđena.

Od časa objavljivanja intervencione cijene državne intervencione ustanove cijene u svijetu stalno su se drobile, tako da se danas naš izvozni paritet, na bazi liverpoolske notice, kreće oko Din 52.— ne uzimajući pri tome u obzir razliku u kvalitetu koja ispada na štetu i naše najbolje provenijencije. Između naše cijene i svjetskog izvoznog pariteta pojavljuje se danas razlika od Din 113.— po mtc., odnosno naša cijena je za preko 200% viša od svjetske.

Pomenuto razvijanje cijena na svjetskoj pijaci, naš izvozni paritet na bazi rotterdamske notice još je daleko gori — svodi se na ogromnu prelaznu količinu iz prošlogodišnje žetve u svijetu koju Međunarodni agrarni institut u Rimu cijeni na na 1,800.000 vagona, dok se ona po privatnim ocjenama penje i na 2,000.000 vagona prema normalnoj prelaznoj količini od najviše 700.000 vagona. Najveća prelazna količina uopšte iznijela je 31. VII. 1931. g. 1,700.000 vagona.

Ovogodišnja žetva na sjevernoj hemisferi dala je odlične rezultate. Kanada će sama iz ovogodišnjeg prinosa moći da izveze oko 700.000 vagona a i Novi Sad daće izvozni višak bez obzira na prelazne količine. Podunavlje cijeni svoj izvoz na 200.000 vagona, dok se o Rusiji ne čuju nikakve vijesti, ali se i ona može smatrati izvoznikom sa lanjskom količinom od 100.000 vagona. Za Južnu Hemisferu može se dakako zasada samo kazati da je žetva u najvažnijim zemljama — Argentini, Australiji i Južnoj Africi — izvršena pod vrlo povoljnim uslovima i da se tamošnje prilike rebus sic stantibus posmatraju optimistički.

Kod ovoga stanja stvari može se samo očekivati dalje povećanje neželjenih prelaznih količina. Pozicija pšenice stalno se kvvari i nalazi svoga odraza u drobljenju cijena. Nova je kriza u punom jeku. Ove prilike može iz temelja da promijeni politički razvitak u svijetu: njegovo pogoršanje povećalo bi cijenu, a njegovo poboljšanje pogoršalo bi je. Pogoršanje međunarodnih odnosa u smislu ratnih konflagracija znači devastaciju i povećanje potrošnje u nedogled, a poboljšanje tih odnosa sa razoružanjem, stvarnom i psihološkim, rasprodaju ogromnih stokova za rezervu.

S obzirom na srazmjerno mali izvozni višak naše zemlje ona se relativno lakše odupire općenitom razvitku cijena na slobodnim svjetskim tržištima. Naše izvozne mogućnosti na kontingente u Njemačku i u Italiju daju nam priliku da jedan dio velikih dispariteta u cijenama pokrijemo na račun naših pogodnosti koje uživamo u tim zemljama. Za ostale diferencije Privilegovano izvozno društvo raspolaže fondovima za intervenciju, prikupljenim u boljim vremenima.

Nejasna situacija žetvenog prinosa u zemlji u svakom slučaju upućuje na obazrivost, jer od stanja zaliha u zemlji zavisi i tempo našeg izvoza, zavisi i razvijanje naše unutrašnje cijene koja često puta — kako je to iskustvo ranijih godina pokazalo — može da premaši i direktivne cijene.

Dosada su prodavci pšenice u srazmjerno velikoj mjeri prodavali robu tako da je od 22 jula o. g. Privilegovano izvozno društvo kupilo preko 8.500 vagona, dok je lane u isto vrijeme kupilo svega 630 vagona.

Ove se velike količine ovoga puta javljaju u vezi sa izmirivanjem poreskih obaveza zemljoradnika koji su navikli da svoju porezu plaćaju neposredno poslije žetve, a zatim naročito i zbog činjenice da se u ovoj godini mlinovi, snabdjeveni brašnom i starom pšenicom, gotovo i ne pojavljuju kao kupci na tržištu.

Privilegovano izvozno društvo lako će preuzeti i najveće količine robe jer mu stoje na raspoloženju što sopstvena sredstva što krediti u tu svrhu preko Din 500,000.000.— i jer ima mogućnost plasmana za količine koje daleko premašuju kupovine.

ISPRAVAK

Pretsjednik Rotary kluba Stari Bečej je dr. Djordje Debeljački a ne dr. Emil Lazić, kako je štampano na str. 47 prvog broja »Jugoslavenskog Rotara« pod »Pretsjednici i tajnici klubova«.

ŠVAJČARSKA ZEMALJSKA IZLOŽBA

Zürich — 1939

Julije John, R. C. Novi Sad.

Ako se danas općenito govori o izložbama, onda se svuda može konstatovati izvesna zamorenost od izložaba, s jedne strane što se pri tome zamišlja kolektivni prikaz proizvoda proširen raznim zabavnim atrakcijama, a s druge strane što mnogobrojni sajmovi svode pojam izložbe na šablonu, kojoj nedostaje velika privlačnost.

Švajcarska zemaljska izložba 1939 u Zürichu razlikuje se od ovih opšte važećih izložbenih načela i u pogledu rasporeda i izgradnje, štaviše i u pogledu svrhe u tolikoj mjeri, da jako i ugodno impresionira i zamorene od izložaba. Ovde se ne radi o izložbi pojedinih firmi, koje vašarskom reklamom propagiraju svoje proizvode, štaviše i imena pojedinih izlagača ostaju u interesu celine diskretno u pozadini. Ovde postoji samo jedan jedini izlagač, a taj je: Švajcarska, koja u prvom redu Švajcarcima a zatim inostranstvu pokazuje moralnu vrednost i sposobnost švajcarskog naroda — udruženo, bez isticanja pojedinačnih interesa, delo je stvoreno kolektivno iz visokog patriotizma, a ne radi poslova!

Treba zamisliti sledeće: Švajcarska je kontinentalna zemlja, samo sa 4,2 milijona stanovnika, pored daljnih 500.000 Švajcaraca koji žive u inostranstvu i tamo svojim mirnim i solidnim načinom vrše švajcarsku misiju. Odmah na početku izložbe stoji negde natpis: »Jedna kontinentalna zemlja — ni nafte, ni uglja, ni železa, ni zlata — ako bismo bili upućeni na sirovine naše zemlje, živeli bismo kao ljudi kamenog doba!«

I ta mala kontinentalna zemlja sa najnepovoljnijim što se da zamisliti prilikama u pogledu poljoprivredne proizvodnje, gde 22 Kantona suvereno vladaju i svoj suverenitet surevnjivo čuvaju, gde postoje 4 državna jezika i razne veroispovesti, prikazuje u današnjem uzburkanom vremenu, u kom takoreći svakog časa može da bukne svetski požar, svojim gradjanima i ostalom svetu takovu vanrednu sliku svoje sposobnosti i svoje konstruktivnosti.

Simbol ove velike nacionalne manifestacije bio je: stotinama godina gajeno švajcarsko jedinstvo. Bio sam u Zürichu nekoliko dana po otvaranju izložbe, radovi oko izložbe bili su dovršeni do zadnjeg eksera i u jednom organu socijaldemokratske stranke u Zürichu pročitao sam: »Na dan svečanog otvaranja izložbe nisu se mogli viditi partijski ljudi, već samo složni i nedeljivi Savez švajcarskih kantona, koji je u slobodi i nezavisnosti, usred podmuklosti današnjice, izgradio snažnu simfoniju rada jednog malog i ponosnog naroda«, a istog dana pročitao sam govor biskupa iz Lausanne, koji je iz drugog tabora: »Izložba nam pokazuje da je naš narod narod braće, koja se medju sobom razume i vole.«

Izložba je postavljena vrlo sretno i mora da obraduje svakog posetioca, koji ima smisla i ljubavi za povezanost života sa pri-

SISTEMATIJA RASPOREDA ŠVAJCARSKE ZEMALJSKE IZLOŽBE 1939

Priroda

Pregled:

Duhovno blago naše
narodne zajednice

1. odeljenje DOMOVINA I NAROD

NAŠA ZEMLJA rodoljublje — struktura zemlje — opštine — gradovi — zaštita prirode i domovine
 NAŠ NAROD iz prehistorijskog doba — raznolikost — karakter i razvrstavanje — generacije — švajcarska žena
 SOCIJALAN RAD staranje za podmladak — staranje za starce — obezbedjenje minimalnih troškova života
 SAVEZ KANTONA (BUND) prvo savezno pismo 1921 g. — Švicarci u inostranstvu — postanak saveza — slobodni i dovek slobodni!
 VOLJA ZA ODBRANOM pripravnost za odbranu — vojna sila
 RAD I PRIVREDA historija privrede — socijalni problemi — privredna saradnja — struktura privrede — spoljna privreda — kvalitet
 PRIZNANJA ZASLUŽNIMA slobodan razvitak svakog švajcarskog gradjanina
 ZAKLETVA

Naše sirovine

<p>2 odeljenje elektricitet</p> <p>vodena snaga / proizvod = ras- / podela = pri- / mena el. ener- / gije = elektro- / industrija = is- / traživanje = el. / tehnika slabe i / visoko frek- / ventne struje = / radio televizija</p>	<p>3 odeljenje drvo</p> <p>šumarstvo = dr- / vo kao gorivo i / pogonsko sred- / stvo = drvo kao / gradjevinski / materijal i ma- / terijal za iz- / radjevine = he- / mijska prera- / da = buduće / mogućnosti / upotrebe drva.</p>	<p>4 odeljenje švajcarska zemlja od- mora svih naroda</p> <p>gostoljubi- / va švajcar- / ska koja / pruža opo- / ravak i ži- / votnu ra- / dost.</p>	<p>5 odeljenje poljoprivreda</p> <p>značenje poljo- / privr. = faktori / proizvod. = mere / za podizanje = ra- / zvoj i stanje teh- / nike = biljni pro- / dukti = životinjski / prod. = mlekarstvo / = veterina pomoć- / ni proizv. = zgra- / de = strojevi = tr- / žište i propagan- / da = cene = kul- / tura seljaštva.</p>	<p>6 odeljenje lov, ribar- nje zaštita ptica</p> <p>lov = mega / šuma i po- / lja = vrste / ba = ribo- / gojstvo = za- / štitne mere.</p>
---	--	---	--	--

Prerada i potrošnja

<p>7 odeljenje namirnice</p> <p>zanatska i in- / dustrijska pro- / izvodnja živež. / namirnica = / spremanje živ. / namirnica</p>	<p>8 odeljenje fabrike i radionice</p> <p>industrija kovina / i strojeva = apa- / rati i instrumenti / = hemijska indu- / strija = industrija / aluminijska = raz- / ni zanati i indu- / strije.</p>	<p>9 odeljenje gradjenje i stanovanje</p> <p>značaj gradj. zanata = / gradjevinski materijal = / kako mi gradimo? ispi- / tivanje materijala = ar- / hitekta i njegov rad = / šta nam je potrebno za / stanovanje = lep dom = / kuća i vrt, plin voda.</p>	<p>10 odeljenje odelo čini čoveka</p> <p>Čime se odeva- / mo? kako se ode- / vamo? sredstva za / kosmetiku i za / toalete = satovi, / zlatarska / umetnost.</p>
--	---	---	--

Promet i posredovanje — Kultura duha i tela

11 odeljenje Duguje = potražuje	12 odeljenje saobraćaj i transport	13 odeljenje snaga i zdravlje	14 odeljenje učenje i znanje mišljenje i pes- ništvo
promet robe = domaća i vanjska trgovina = trgovina na malo i veliko = promet novca = kredita i kapitala = osiguranje = moderna kancelarija = trgovačko osoblje = reklama.	špedicija = željeznice = mreža putova automobilizam = brodarstvo = vazdušni saobraćaj = pošta, telegraf, telefon.	lečenja = nega tela = higijena, dete = bolestan čovek = socijalna higijena = sport	sredstva naobrazbe = štamparski zanat = poučni i kulturni filmovi = zavodi za izobrazbu, istraživanja i umetnost.

rodom. Izložba se nalazi na obim obalama Züriškog jezera, tako reći u samom gradu Zürichu. Na levoj obali se nalazi moderna Švajcarska sa dvoranama tehnike, sporta, saobraćaja, žurnalistike itd., a na desnoj obali seljačka Švajcarska sa dvoranama poljoprivrede i t. zv. »Dörfli«a sa seljačkim kućama raznih kantona. Površina izložbe iznosi 145.000 m². Konstrukcija dvorana — postoji 70 dvorana i paviljona — su većinom drvene konstrukcije, svuda oivičene cvećem, u pozadini snegom pokriveno gorje Säntis. Arhitektura na modernoj obali nije t. zv. Chalet — stil iz ranijih izložaba, već je skroz moderna, ali isključivo u mirnom izrazu. Ova harmonija između zgrada i okoline odaje po dobrom i lošem vremenu zdravu i veselu švajcarsku sredinu.

Izgradnja izložbe zaključena je od strane Federativnog veća u 1935 god., godine 1936 imenovan je direktor (znameniti arhitekta Armin Meili) i biro. Izgradnja je prema tome trajala 3 godine. Budžet izložbe iznosio je 21 milion šv. franaka, dotiran delom od Federacije, delom od samih kantona i delom od privatnih.

Priložena tabela prikazuje sistemizovan raspored izložbe u 4 glavna odeljenja i 14 pododeljenja.

Hoću da se uglavnom pozabavim sa prvim glavnim odeljenjem »Domovina i narod«, jer je to odeljenje jedinstveno i odstupa od svake šablone.

Kada se udje u izložbu na glavni portal, dolazi se preko jedne rampe blagog uspona na takozvani »Höhenstrasse« — izdignuti put, koga nose drveni stubovi. Na početku odeljenja »Domovina i narod« nalazi se ogromna plastika »sretna budućnost«, a odavde posetilac mirno korača napred i može da vidi i da se divi historiji, prirodopisu, socijalnom radu, politici narodne odbrane, privredi Švajcarske, portretima znamenitih Švajcaraca, koji su desno i levo izloženi u ogromnim umetničkim slikama, plastikama i vitrinama, delom simbolično, a delom slikovito i statistički. Prikaz završava zavet pri zakletvi Federativnog veća u obliku plastike. Ako posetilac pažljivo prodje ovom počasnom dvoranom, onda na kraju svog obilaska mora da je stekao temeljito znanje o postanku i pojmu »Švajcarska«. Ako je Švajcarac, onda ga to mora

da ispuni ponosom, ako je inostranac, onda ne može a da ne oseti najveće poštovanje pred ovom historijom. Učenici cele Švajcarske postepeno se dovode na ovu izložbu i postoji jedna dvorana, u kojoj švajcarska škola održi bar jedno predavanje.

Na tabeli sam pododeljenja i daljnu razdeobu pododeljenja označio oznakama iz glavnog kataloga i već same ove oznake daju rečitu sliku o tome što izložba pruža posetiocu. Ukratko ću referisati o idejama, koje odrazuje ovaj poučni prikaz domovine.

N a š a z e m l j a: kolosalna zidna slika, koja simbolično označava da na ulazu u ove dvorane stoji ljubav prema domovini — pesničke reči u 4 državna jezika.

S t r u k t u r a z e m l j e: kontinentalna zemlja bez kolonija u srcu Evrope — u visini od 197 do 4638 m nad morem — između 3 stepena geografske širine — najrazličitija klima — različiti pejzaži — rano iskorišćenje brdskih voda za elektricitet — prelaz k industrijalizaciji — naročito kvalitetni rad.

O p š t i n e g r a d o v i: beskrajna fotografska platna, zidne slike, koje prikazuju nemačka, francuska, romanska vinogradarska sela, industrijska sela, njihovu arhitekturu itd.

Z a š t i t a p r i r o d e i d o m o v i n e: reljef švajcarskog prirodnog parka, pad Rhein-e, životinje i biljke kojima je potrebna zaštita. — Krajevi sa lepom prirodom ne smeju se unakaziti industrijskim gradjevinama. Pitanje: da li da se padovi Rhein-e kod Schaffhausena i dalje učine korisnim ili da ostanu u svom sadašnjem stanju — postoji knjiga u koju svaki Švajcarac može da zapiše svoje mišljenje za ili protiv.

Švajcarski narod.

I z p r e h i s t o r i j s k o g d o b a: Helveti kao ogranci Kelta i Gala — borba protiv Rimljana — prodiranje rimske kulture — Hrišćanstvo — stopljenje narodnosti raznih rasa i razne kulture.

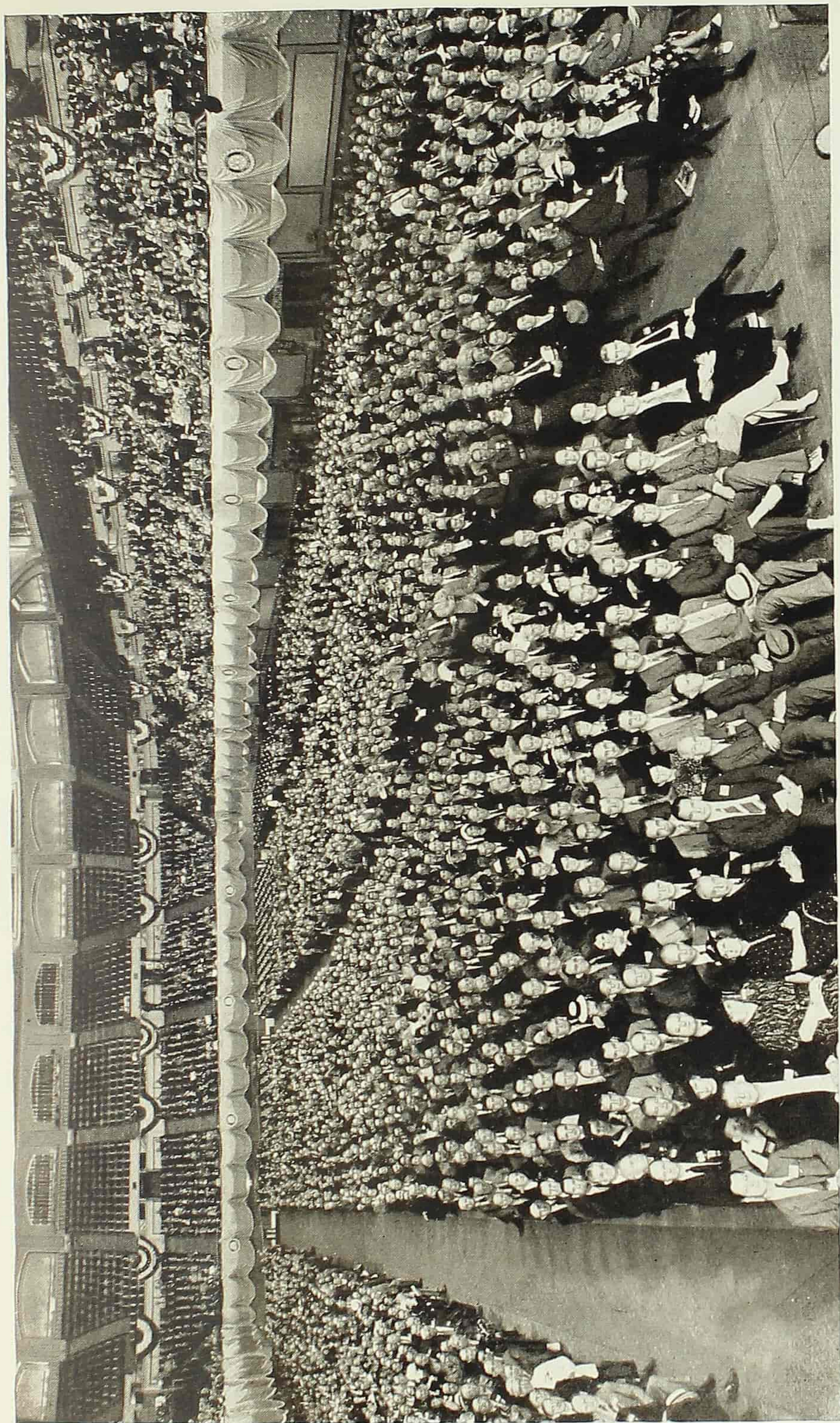
R a z n o l i č n o s t: pomoću tabela, predmeta i tonfilma: švajcarski narod je raznoličan po poreklu, jeziku i veri — ipak jedna nacija.

G e n e r a c i j e: podizanje smisla za porodicu je državni interes.

Š v a j c a r s k a ž e n a: funkcija žena često se u životu jednog naroda malo ceni. Nijedna statistika ne obuhvata rezultate njenog rada kao saradnika muža — dragocen rad za zajednicu. Une bonne mère de famille doit connaître 14 métiers — slede 14 métiers-a u slikama.

S o c i j a l n i r a d: uljene slike, slike na staklu i filmovi po tom pitanju — staranje za podmladak, staranje za starce, koliko iznose minimalni troškovi života.

S a v e z k a n t o n a: prvo savezno pismo iz godine 1291 (u sva 4 državna jezika na ogromnim pločama) prvih kantona Uri, Schwyz i Unterwalden — tadašnja načela (pre 650 godina) važe još i danas kao osnovica Švajcarske: savezna vernost, sloboda i rad!

10 hiljada rotara na okupu na ovogodišnjoj XIII. konvenciji Rotary International u Clevelandu.

Švajcarci u inostranstvu: 500.000 Švajcaraca u inostranstvu su verni sinovi svoje domovine — postoji telefonska stanica, sa koje svaki Švajcarac može da vodi prekomorski razgovor sa svojim rođacima u dalekim švajcarskim kolonijama.

Postanak saveza: zidne slike, dokumenta — sloboda Švajcarske iskupljena krvlju — sloboda iznad svega — Švajcarac je najbogatiji građanin na svetu što se tiče političkih prava — zastave 3000 švajcarskih opština.

Volja za odbranom: vojne odredbe saveznog pisma iz 1291 godine i današnjeg saveznog Ustava.

2 uljane slike: »slaba Švajcarska 1798 godine« kada je Švajcarska usled razdora medju kantonima zauzeta od Francuza i izgubila svoju nezavisnost i »jaka Švajcarska 1914 godine«, kada je za vreme Svetskog rata mogla efikasno da brani svoju neutralnost. Prikaz stoji pod devizom: »Švajcarska hoće da se brani i može da se brani«.

Radi privreda: socijalni problemi — o ovom predmetu morao bih da govorim celo veče, ali se bojim da ću biti dosadan.

Konačno apoteoza u vidu portreta znamenitih Švajcaraca, jer »poštovanje sugrađana je Švajcarcu najveća čast«.

Ponavljam, kada čovek prodje ovim dvoranama, onda ne samo da je mnogo video, nego je još više naučio i očaran je jedinstvenošću ove izložbe.

Isto tako mora se smatrati jedinstvenim, bar ja kao lajik, što je Švajcarska uprkos svojim nepovoljnim klimatskim i zemljišnim prilikama u stanju da na području poljoprivrede stvori toliko uzornog, što je prikazano u 5 odeljenja izložbe pomoću slika, diapozitiva, filmova a i praktično. Cela površina Švajcarske iznosi 41.000 km² — od toga je 9000 km² sasvim neproaktivno, 10.000 km² pokrivaju šume, 10.000 km² su alpinske paše, a samo oko 12.000 km² mogu se obraditi poljoprivredno. Stalnom kontrolom poljoprivrednih ispitnih zavoda postizavaju se neprestano poboljšanje kvaliteta, tako da Švajcarska danas pri normalnoj žetvi uspeva da obezbedi potrebu u žitu, raži i drugim žitaricama za 145 dana u godini.

Krajem 1938 god. imala je Švajcarska 1,700.000 grla stoke, od toga 910.000 krava — godišnji prihod iznosi 700 miliona franaka, a to je oko 60% ukupnog prihoda poljoprivrede.

Isto tako se prikazuju nebrojeni poučni diapozitivi i filmovi sa ostalih područja stočarstva, žitarstva, voćarstva i vinogradarstva.

U ovoj relativno maloj poljoprivredi zaposleno je 115.000 teglećih konja, 80.000 žetelica i 45.000 elektromotora.

Intenziviranje se — na osnovu izložbenog materijala — postiževa znanstvenim proučavanjima, stručnom izobrazbom, zadružnom saradnjom, pomoći kreditom, pretvaranjem parloga u oranice, o čemu daju podatke nebrojeni diapozitivi, slike i bioskop, koji permanentno radi.

Pored izložbe zasadjen je jedan uzorni vinograd još u proleće 1938 god., u kojem se prikazuju najvažnije vrste loze i postupak pri rezanju i odgajivanju loze.

Zatim postoji jedna moderna mlekarnica — skoro potpuno automatizovana i sa najnovijom pogonskom higijenom. Mlekar- nica je ceo dan u radu, pa se mogu posmatrati pojedine faze rada kao pasterizovanje, mehanično čišćenje kanti, spremanje masla- ca, fabrikacija jogurta i ispitivanje mleka u laboratoriji.

Mene je u prvom redu interesovala raspodela zemljišta i so- cijalne prilike u poljoprivredi. Svaki je četvrti Švajcarac seljak. Od 912.000 seljaka njih 323.000 su samostalni, 462.000 su pripad- nici samostalnog posednika, a samo 128.000 su plaćeni zemljo- radnici, a to je oko 3.2% celokupnog stanovništva. 60% poljo- privrednih gazdinstva su ispod 5 hektara (8.7 jutara). Pošto se skoro svo upotrebljivo zemljište obradjuje, vrlo se teško stvaraju nove ekonomije, pa se popravljaju brdske pustoši ili se isušuje bare, što je skopčano sa ogromnim troškovima. Tako na pr. u kantonu Zug staje pretvaranje zemljišta u obradivu zemlju po 1 hektaru 3800 franaka, a za ekonomiju od 5 hektara potrebno je 30.000 franaka, od koje sume 10.000 franaka otpada na zgrade, elektrifikaciju itd. — Vidi se da je to borba za svaki komadić zemlje.

U jednoj velikoj dvorani raspravljena je vrlo originalno tema »poljoprivreda u narodnoj privredi«. Prikazuje se da je u poljo- privredu uloženo 11 milijardi pri zaduženju od 5 milijardi — a u vezi s time ukratko je obuhvaćen problem o tržištu, prodji i pro- pagandi, a s ovim opet ekonomske i narodnopolitičke veze, koje nenametljivo dejstvuju u korist medjusobnog razumevanja izme- đu grada i sela. Ko poznaje ove suprotnosti, znaće da ceni ovaj rad!

Mišljenja sam, da ova izložba pruža našim poljoprivredni- cima vrlo mnogo poučnoga.

O ostalim odeljenjima, koja su označena na ovoj tabeli, ne- moguće je govoriti u okviru jednog jedinog predavanja. Hteo bih samo da navedem neke karakteristike:

Z a i n d u s t r i j u naglašuje se, da se ne radi o proizvodnji u masama, nego u prvom redu o kvalitetnim proizvodima i pre- cizijskom radu. Na tom polju je mala Švajcarska u stanju da uspešno konkuriše industrijama velikih industrijskih zemalja. Dokaz: mnogi prekomorski parobrodi snabdeveni su švajcarskim disl- motorima. Kao simbol preciznosti izložen je jedan disl- motor od 12 cilindara i 360 HP maksimalnog dejstva, a naokolo na zidovima nalaze se prikazi njegovog projektovanja i izrade. Za izradu jednog takovog motora potrebno je 738 konstrukcio- nih crteža, 135 crteža radnih faza i 19.350 radnih faza — preciz- nost je tako velika, da od tih radnih faza njih 12000 iskazuju to- lerancije od 2—3/1000 m, 430 tolerancija od 1/1000 mm a ostale do 2/10 mm.

Z a p r o m e t s t r a n a c a se pokazuje, da je u švajcarsko hoteljerstvo uloženo 3.4 milijardi i da je 1937 god. promet iznosio 700 miliona.

U pogledu p u t o v a pokazuje se, da se za kantonske putove godišnje izdaje 90 miliona, od koje sume s a m o 2.2% o t p a d a

na administraciju, a za opštinske putove 77 miliona, od čega na administraciju otpada 10.5%.

U nastavi igraju veliku ulogu privatne škole, koje rade potpuno bez državnih subvencija. U školskoj godini 1937/38 bilo je 479 takovih privatnih škola sa okruglo 40.000 učenika.

Električne energije proizvedeno je 1938 god. 7 milijardi kilovatčasova, od toga je 5,5 milijardi utrošeno u zemlji, a 1,5 milijarda izvezena je u inostranstvo.

Konačno bih hteo da ukažem na nacionalnoekonomsko značenje osiguravajućih društava, koja su na izložbi mnogo učinili u korist popularizovanja osiguranja, a delila su i jednu knjižicu. Švajcarska privatna osiguravajuća i reosiguravajuća društva imala su 1937 godine prihod od premija u sumi od 1.124 miliona franaka (dakle oko 17 milijardi dinara), od toga 60% iz inostranstva. Naravno, ove sume stoje opet na raspoloženju privredi.

Kako Vam je poznato, medju mnogobrojnim univerzitetima u Švajcarskoj prvo mesto zauzima Eidgen, Technische Hochschule u Zürichu. Svuda na svetu bivši slušaoci ove Tehnike zaposleni su kao inženjeri — mnogi od njih znameniti su svojim vanrednim uspesima. I ova najviša znanstvena institucija zastupljena je na izložbi na vanredno poučan način — prikazana je sistematična izgradnja radnih područja na ovoj visokoj školi na osnovu trojne podele: podučavanje — konstruisanje — istraživanje. Iz nastavnog plana vidi se razvoj nastavnog plana od prvog do osmog semestra, pri čemu jedan asistent objašnjava demonstracije laboratorijske nastave.

Kod konstruisanja prikazuje se konstruktivan rad na modelima — gazometre, turbine, motore, hemijske fabrike, modele mostova itd.

Kod istraživanja se praktično prikazuje ceo niz tehničkih pojava, na pr. polarizacija svetla, fotoelasticitet, fotoćelije, visinska zračenja, radioaktivitet itd.

Konačno se prikazuje udeo rada, koji su inženjeri ove visoke škole vršili pri izgradnji same izložbe.

Moram da kažem još nekoliko reči o takozvanim atrakcijama, koje su simbol takovih izložaba. Spominjem »Schifflibach« i viseću željeznicu. Schifflibach je betonski kanal, koji vodi kroz prizemna odeljenja skoro svih paviljona na levoj obali. Kanal nije širi od vodene saonice, koja po njemu plovi — voda se ubacuje u kanal iz Züriškog jezera i sa blagim padom prolaze vodene saonice nečujno kroz izložbene paviljone, tako da se sa njih može u vrlo lepoj perspektivi videti veliki deo izložbe. Ovo nečujno plovljenje medju interesantnim prikazima veliko je zadovoljstvo za velike i male.

Druga atrakcija je viseća železnica, koja u visini od oko 70 m vodi s jedne obale jezera na drugu. Ova viseća železnica predstavlja precizioni rad — stajala je oko 350.000 franaka i za prve 3 nedelje već je po drugi put prodana za Švedsku i Holandsku Indiju.

Kao industrijalca interesovali su me naravno i radni odnosi u Švajcarskoj i po tom pitanju daje vrlo poučne podatke godišnji izveštaj Centrale švajcarskih saveza poslodavaca, koji je upravo sada izašao.

Nadnice su dostigle svoju najvišu tačku u god. 1929/30. Onda su pod uticajem privredne krize počele da padaju — 1936 god. došlo je do devalvacije švajc. franka, posle čega je do 1938 god. nastao lak porast. Kupovna moć nadnica je u odnosu prema troškovima života u porastu, usled čega je nastalo lako poboljšanje životnog standarda radnika.

Zanimljivo je, da je osoblje Saveza kantona, a naročito nameštenici saveznih železnica još i danas bolje plaćeno za 20—25% nego iste kategorije u privatnoj industriji. — Naročito na ovo ima da se svede upravo katastrofalno finansijsko stanje saveznih železnica i penzionog zavoda saveznih železnica. Železnice duguju Savezu mnoge stotine miliona švajcarskih franka i u tekućoj godini treba da se zakonom regulišu prinadležnosti nameštenika i penzionog fonda, što će Savezu nametnuti ogromne žrtve.

Faktor nadnica igra kod švajcarske industrije, kao kvalitetne industrije, naročito veliku ulogu i s njim je razvitak industrije usko povezan. Tako na pr. nadnični faktor kod mašinske industrije iznosi 60% (to je udeo nadnica u proizvodnoj vrednosti), kod industrije aluminioma 31%, a kod industrije časovnika čak i 67%. Pri ovakovom radnom intenzivitetu je stabilnost nadnica od dalekosežnih posledica.

U godini 1938 vladao je skoro potpuni radni mir, što je svakako povoljno uticalo na zaposljenje. Kako kod poslodavaca tako i kod posloprimaca unapredjivano je razumevanje za saradnjom, tako da su metode klasne borbe obustrano sve više izbegavane. Razumevanju medjusobne saradnje koristi stalno unapredjenje stručne izobrazbe i Savez poslodavaca stavlja u svom godišnjem izveštaju industrijalcima na srce, da favorišu stručno sposobne.

Pitanje plaćenog odsustva nije zakonom regulisano u Švajcarskoj — i pored toga je od 360.000 fabričkih radnika njih 238.000 tj. 66% bez ikakove obaveze dobilo plaćeno odsustvo, a skoro 100% nameštenika u industriji, trgovini na veliko, bankarstvu i osiguranju.

Tome nasuprot je plaćanje za vreme vojne službe regulisano od strane vlasti pomoću »uputstava«. Pošto medjutim usled sve češćih pozivanja na vežbu (kao posledice političke situacije) ova plaćanja pri spomenutom radnom intenzivitetu za švajcarsku industriju predstavljaju značajan faktor, to industrija traži ponovno regulisanje ovog pitanja.

Sažeto hteo bih da kažem, da u današnjem rastrganom i nemirnom dobu mora da raduje čoveka, što jedan mali narod, koji se sastoji iz nejednakih plemena, različitog materinjeg jezika i ispovedanja, pod ogromnim naporom volje i duha, zauzima svoje časno mesto medju narodima sveta, i to sve na osnovu poštova-

nja čovečanskih prava i lične slobode. Vanredni primer Švajcarske dokazuje, da bi Evropejci najrazličitijih narodnosti mogli zajedno da žive i da rade, bez nacionalne mržnje, bez vojničkih pretnji i bez privrednog rivalstva, jedino i isključivo na osnovu zajedničkih ideala i medjusobnog poštovanja.

RAZMIŠLJANJA PO PITANJU NAMEŠTENIKA

Elek Viktor, R. C. Petrovgrad.

Po propisima rotarske institucije u običaju je, i posmatrano sa dubljih načela iz rotarske ideologije, to je smišljena i dobra praksa, da svaki rotarski pripadnik s vremena na vreme, prilikom redovnih nedeljnih sastanaka jedno opšte korisno predavanje održi, u prvoj liniji o svima vrednostima nauke iz svoga sopstvenog poziva kome on pripada u klubu po svojoj rotarskoj klasifikaciji.

Na taj način dolazi se do najboljeg orijentisanja koja počiva na jednom stručnom i stvarnom obaveštavanju iz najvažnijih krugova ekonomskog i sveupšteg života, te na taj način omogućuje jedno pravilno gledanje pod diskusiju postavljenih različitih problema i pitanja, što stvaraju predmet od opšteg interesa.

Posle ovoga kratkog uvoda neka mi je dopušteno da predjem na temu koju sam sebi izabrao za analiziranje egzistencijalnog pitanja služeće klase, dakle radnika i nameštenika svih vrsta čije životno održanje počiva na njihovim službeničkim sposobnostima po individualnim fizičkoduhovnim moćima. Kada postavljeno pitanje uzimam za predavanje i u isto vreme ga u izvesnoj meri podvrgavam rotarsko ideološkom analiziranju, pokazuje se kao potrebno da se ukaže na ogromnu važnost u tome pogledu, da ovo pitanje obuhvata jedan ogromni kompleks od mnogih stotina miliona onih ljudi na ovoj zemljinoj kugli, čije duhovne ili telesne snage se stavljaju za ostvarenje jednoga privrednoga cilja i čije životno održanje može da se ostvari samo iz delanja što otuda rezultima. Drukčije se to nikako i ne može zamisliti, nego da se ceo ljudski život u civilizovanom svetu razvija samo na osnovu zakona i principa, koje život kao takve dovodi do izražaja u svojoj različnosti, sve postepeno u jednoj trajnoj žudnji za poboljšanje životnoga standarda, pri čemu se iz celishodnih razloga pokazalo kao neminovno potrebno da bitna životna pitanja budu obuhvaćena u organizacijama.

Radničko pitanje, takozvano socijalno pitanje sadašnjosti obuhvata stanje i biće zaposlenih radnika svih vrsta u različnim preduzećima. I to stanje i biće u moralnom i socijalnom pogledu. Za zaštitu radničkih interesa stvoreni su socijalni pokreti još pre mnogo decenija. Tek posle toga problem regulisanja radničkog pitanja bio je po samoj potrebi ozakonjen. Sa povećanjem fa-

brične industrije i sa industriliziranjem zanata, umnožila se i radnička klasa u velikoj masi, tako da u fabrikama čak i deca, muški i ženski radnici bivaju zaposleni. U davno proteklim vremenima, gde radničko pitanje bilo beše tako reći na početku svoga razvoja, bile su prilike mnogo teže. Ovo iz prostoga razloga što su po tadašnjim socijalnim odnosima zakonodavstva bila još više nesavršena. Na primer, tada još nije bilo uređeno nikakvo radno vreme. Tada su na razne načine ženski radnici i deca bili upotrebljavani uz najmanju nagradu, i pri tome potrebne mere za zaštitu od opasnosti za život, po zdravlje, po moral itd. nisu bile preduzimane. Ove nevolje pokazale se najpre u Engleskoj, koja bila ispred svih drugih zemalja u pogledu industrijskog razvijanja. Tada je radničko pitanje obuhvatalo najpre radnike po fabrikama, naročito žene i decu. Ovo je nastupilo baš iz nedostataka gore pomenute zaštite. Godine 1832 stvorena je u Engleskoj parlamentarna reforma. Ova reforma je zahvatila vremenski period sve do 1918, a na osnovu kartističkog pokreta, po kome su stvorene tako zване narodne ili radničke partije. Ovaj pokret je stavio sebi u zadatak da na osnovu nove popularne karte (povelje) engleski ustav i zakonodavstvo iz osnova izmeni. Po ovakvom stanju stvari osnovani zahtevi radnika nikada više nisu izgubljeni bili iz vida i bili su sprovedeni i uprkos snažne menčesterske doktrine i otpora fabrikanata. Otuda je nastao čitav niz zakona koji su regulisali odnose radnika i fabrikanata. Menčesterska doktrina bila je teorija jedne političke partije velikih industrijalaca u Engleskoj, koja se borila za slobodnu trgovinu i za ne mešanje države u industrijske poslove. Takodje i u Francuskoj, kao i u drugim državama, niklo je radničko pitanje, koje pod uticajem socializma, postaje još više zaoštreno. Tako se dogodilo, da od prvobitnog dosta neznatnog radničkog pitanja postaje čitav niz problema koliko za radnike po fabrikama toliko i za sve vrste zaposlenih ljudi, i to na celoj liniji socijalnog života, dakle u ekonomskom, političkom i socijalnom pogledu. I ako je ovo radničko pitanje u osnovi isto, ipak se ono razlikuje po tome da li je u pitanju zanatlijski ili poljoprivredni radnik. U zanatstvu ima poviše klasa sa različitom visinom nagrade. U poljoprivredi radnici su mahom izjednačeni u svojim nagradama. To nije slučaj onda kada su posedi veliki, to jest radnički problem je komplikovaniji u koliko je posed veći. Oštrina radničkog problema u poljoprivredi dosta je ublažena u zemljama koje su uspele da bar donekle sprovedu agrarnu reformu. U ranijim vremenima radničko pitanje nije nikako ni bilo rešavano ili se nalazilo tek u početnom stadijumu rešavanja, dok medjutim ono sada u svima državama dobija svoju zakonsku formu. Ovo je nastupilo usled opšteg humanitarnog shvatanja društvenih odnosa, kako u poljoprivredi, tako i u industriji, zanatstvu, jednom reći u svima manifestacijama socijalnoga života. Tako, na taj način svi raniji nedostatici većinom su nestali, i usled toga radničke organizacije imaju sada da se bore u glavnom za korekturu već donesenih radničkih zakona i zaštitnih radničkih institucija. Koliko je zakonodavstvo uspelo u napretku društvenog života, može se jasno videti iz ovoga što sleduje:

Ranije zlo stanje bilo je delom moralne, delom privredne prirode. Ovo je dolazilo u glavnom usled nedovoljnih prihoda, kao i usled odnosa koji su vladali u pogledu rada, stana i životnog izdržavanja. Prihodi nisu bili obezbedjeni, nagrade nesigurne, naročito kod nekvalifikovanih radnika. Dalje postojala je beda kod porodica sa mnogom decom, naročito kad je samo domaćin jedino zaradjivao, te nije bilo nikakvih izgleda na povećanje prihoda. Dalje nezgode su bile u prekomernom radnom vremenu, što je bilo štetno po zdravlje, a prilike pod kojima je radnik vršio posao, bile su ne samo nezdrave, već i opasne po život. Osim toga, položaj radnika bio je otežan visokim cenama, za koje se dobivala rdjava roba. Isto tako i nedovoljna ishrana, prekomerno izdavanje za alkoholna pića kod muškaraca a kod ženskih izdavanja za ukrase — upravo su uništavali radnika.

Ovim materijalnim bedama priključuju se još i moralna zaostalost usled: razrivenosti u porodici, neznanja u vodjenju kućanstva, lakoumnog i preranog zaključivanja braka, grubosti i nemoral supružnika i roditelja, nedovoljnog vaspitanja dece, nedostataka za smisao štednje.

Zato su države morale preduzeti zakonske mere za reformu ovakvoga stanja kako u interesu radništva, tako i u interesu poslodavaca kao važnih privrednih faktora.

Tako postepeno doneseno je zakonodavstvo za osiguranje u slučaju bolesti, nesreće, invaliditeta, a u najnovije vreme u ograničenoj meri osiguranje za iznemoglost u starosti.

Ako se želi za večita vremena da bude rešeno ovo najviše i čitav svet obuhvatajuće pitanje životnoga opstanka radničkog — to moraju biti ispunjeni izvesni preduslovi. Rešenje svega ovoga može da bude ostvareno ako se pri odlučivanju uzmu u obzir i visoki etički principi humaniteta kao i privredno podizanje radničkog standarda života, jer se samo tako može postići opšte zadovoljstvo.

Prema tome valja razviti smisao o pojimanju dužnosti kao i prava kod služeće klase, sve prema principu uzajamnosti, iz čega rezultira da nameštenik savesno obavlja sve mu poverene poslove, i to tako što će u interesu preduzeća ulagati svoje najbolje znanje, najviši trud, i što je svakako najvažnije svoju najvišu savest. Prema tome ulagaće napore po svima svojim snagama za unapređenje i procvat preduzeća, pri čemu uvek mora biti najviši zakon: pridržavanje postojeće discipline u dotičnom preduzeću. Najviši pak postulat u disciplini jeste: korektno ponašanje u svima prilikama.

Na suprot tome poslodavac će sa svoje strane takvo ponašanje uvek ceniti i uvek biti spreman da takvog svog nameštenika drži u punom poštovanju i da priznaje njegove sposobnosti. Kao izraz svoga zadovoljstva za takav njegov rad on će mu obezbediti stalno zaposlenje, što znači i dobru nagradu. Tako bi ga svima svojim postupcima zadobio kao vernog saradnika za sebe i za svoje preduzeće.

U ovom saznanju i kod jednog i kod drugog biće udovoljeno svima propisima zakona, kao i prosperitetu samoga preduzeća. Dobrovoljnost u obavljanju poslova, a isto tako i ljubav prema onome koji poslove obavlja, donosi obostrane koristi. Samo ljubav jednog prema drugom, to jest radnika prema poslodavcu i preduzeću, kao i ljubav poslodavca prema svima svoji mnameštenicima može biti garancija za prosperitet ne samo preduzeća, nego čitave privrede, što znači i čitave otadžbine, u čijoj sreći jedino može naći svoju sreću i svaki pojedinac.

○

ГОВОР PAUL THORWALLA,
ИЗАСЛАНИКА ROTARY INTERNATIONAL НА VII.
ДИСТРИКТНОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ НА БЛЕДУ

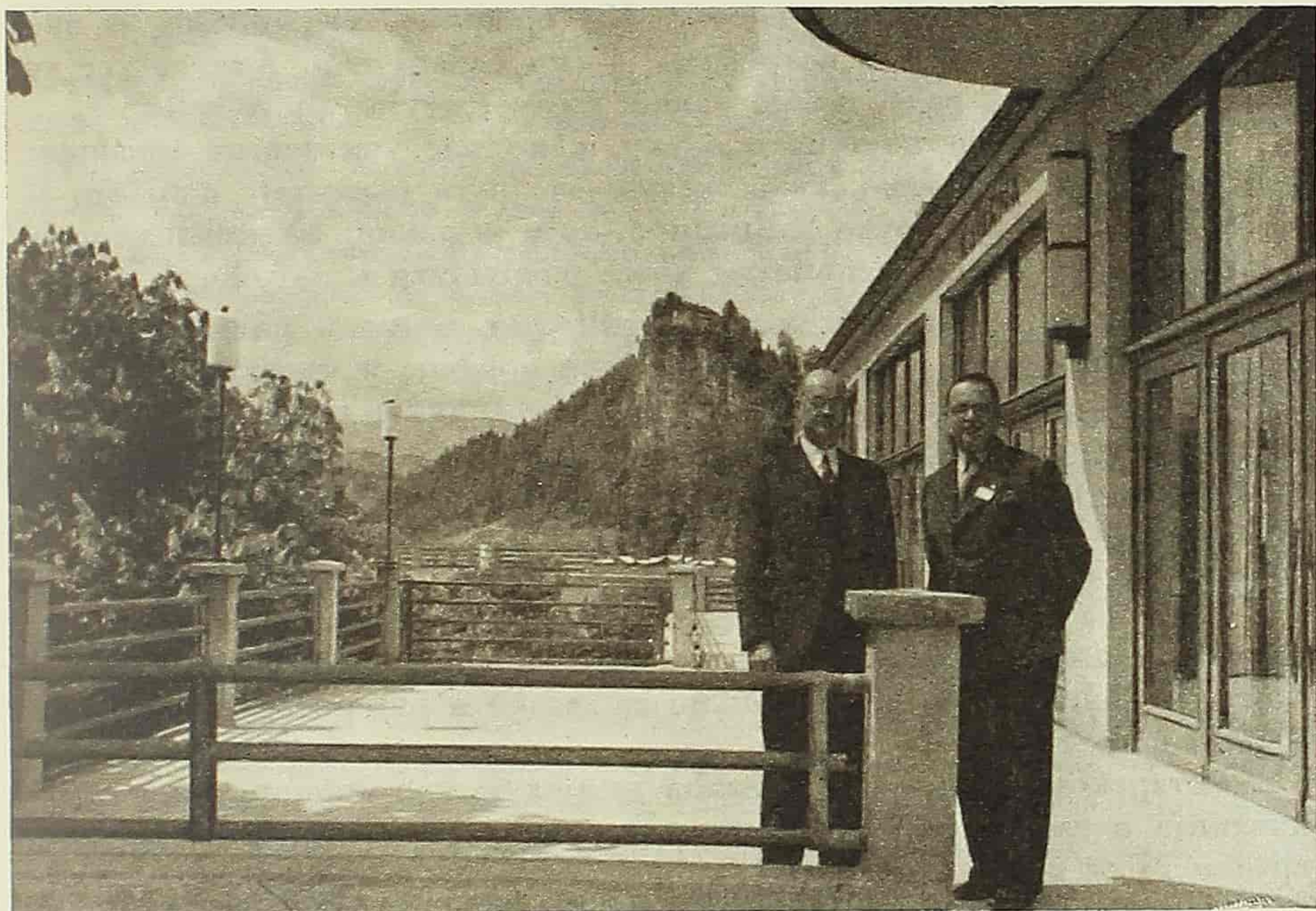
Господине гувернеру, брате Слокару, браћо бивши гувернери, поштоване госпође, драга браћо ротари!

Претседник George C. Hager и Централна управа R. I. дали су ми почасну и пријатну задаћу да вам изразим њихове другарске срдачне поздраве и да пожелим у сваком погледу успешан рад конференцији дистрикта. Ја вам такође желим сваку срећу к десетгодишњем јубилеју Југославенског ротари-клуба, који је основан месеца марта 1929 године.

Приближно пре пола године претседник Hager походио је вашу лепу земљу, и могу вам рећи да ми је писао како је био усхићен успехом ротара у 77 дистрикту. Њему је импонувао успешан и опширан рад, који је овде тако енергично изведен у свим областима културне и материјалне делатности. Ваш дистрикт, као што нам је познато, дао је много одличних ротара, који својим необично вредним учешћем у интернационалном ротарском раду чине част вашој земљи и вашем ротари-дистрикту. Ротари су много допринели те је ваша земља и у иностранству представљена у лепој светлости. Ми имамо пуно разлога да будемо благодарни ротарима који су својом преданом делатношћу пронели добар глас о вашој земљи и послужили као беоцут разумевања и пријатељства са људима других ближих и даљих земаља. У ове пролетње дане сједњују се ротари свих дистриката на сличним скуповима, као и ми овде, а сваке недеље у току целе године састаје се приближно око 200.000 ротара расподељених у 5.000 клубова да би добили нове силе и импулсе за даљи благородни рад у корист своје браће — људи у своме граду, у својој земљи, што и јесте задаћа ротара.

Замислите пред собом на тренутак географску карту света и ви ћете опазити да у истом тренутку, кад средњеевропско време показује 12 (дванаест) часова, у Чикагу је 5 (пет) часова у јутро, у Аргентини и Бразилији 7 (седам) часова, у Јужној Африци 13 (тринаест) часова, у Јапану и Средњој Аустралији 20 (двадесет) часова, у Финској и земљама с њом пограничним 13 (тринаест) часова. За неколико секунда прелети наша мисао из једне ротарске земље у другу, из једног ротари-дистрикта у други. Ми тиме добијамо конкретну претставу о нашем покрету, који обухвата сав свет, о непрекидном и сталном раду ротара, о коме ми са пуним уверењем можемо рећи да сунце

над њим никада не залази. Нема ни једнога часа да ротари ма где у свету нису на окупу. То сазнање да ротари-клубови, раширени по целој свету, раде истога дана па и у исто време кад и ми, дискутују сличне проблеме и труде се да их реше као и ми на нашим скуповима, улива нама ротарима ентузијазам, истрајност, свезу и снагу за продужење рада на развићу високога циља ротарства, воље и способности за узајамно поимање некористољубива рада на служењу нашој сабраћи — људима.

Brat Paul THORWALL s bratom guvernerom ing. ALAUPOVIĆEM na Bledu prigodom distrikne konferencije

Нама се мили још једна црта ротари-клубова: ротарско јединство. Оно уједињује земље и народе свих делова света. Јасно је да грађани разних земаља имају разну историску прошлост, менталитет, традиције и начини живота. Такође могу проблеми, који ничу у садашњим приликама у разним земљама, добијати разне облике и захтевати другачија решења и другачије путове к њихову решењу. Но и поред свега тога делују сагласно претставници свих професија и у земљама које су географски веома далеко једна од друге.

Разуме се, често и ротари у једној истој земљи могу имати разне погледе по једном истом питању; они могу припадати разним политичким партијама и организацијама, али у своме ротарском послу они су увек заједно. То уједињење не ствара се неким насиљем. Сваки клуб има право да ради потпуно независно, и проблеме који леже у кругу његове делатности може решавати како он сам сматра за најбоље. Он само има на уму да клуб не може радити само оно што би било против ротарског покрета и закона рођене земље.

На тај начин сваки клуб може сам себе испољити тиме што ће преносити ротарске принципе у практички живот, како то самом клубу и његовој средини најбоље одговара. Но и поред те слободе, или баш због ње, ми налазимо у ротарству пуно поимање јединства, толеранцију и узајамно помагање, тако да ротарство може бити образац у садашњем неспокојном и егоистичном свету. Ја тиме нисам намеран да тврдим да је ротарски покрет савршен. Ништа што је створио човек не може бити савршено.

Али ми ротари стално потчињавамо нашу организацију и облике нашега рада дубоком проучавању. Ми стварамо, ми мењамо, и оно што не одговара нашим потребама — ми одбацујемо. Али све се то врши у сагласном раду, према нашем геслу »Service above self«.

Ми се трудимо поступати онако, како нас учи златно правило: поступај с другима тако, како желиш да други поступају с тобом. И ми се сећамо мудре поуке Sallustius-a, који је рекао: »У слози цветају и најмање државе, а неспоразум може разрушити и највеће«.

Сасвим је разумљиво да позитивни рад свакога ротара, сваког ротари-клуба, сваке ротари-организације протиче и потпуној тишини. Но ротари-клуб преко својих чланова може учинити веома много добра пре но што то и дође до ушију широких маса. Зато ми често и чујемо од људи, који стоје ван ротарске организације, питања: »Шта управо раде ротари? Ви се скупљате да добро једете, да слушате нека предавања — то је све што се о вама зна«.

Једно од најтипичнијих обележја нашега времена јесте то да се највећа пажња обраћа само на оно што се у новинама пише великим словима. Међутим ми ротари знамо да задаће и рад ротарства стоје на другом вишем нивоу.

Ротарском покрету није задаћа да дјелује као корпоративна организација и да на томе путу постигне спољне резултате који би били вредни да се о њима говори. Такође је искључена политика.

Ротари теже к томе да од свакога ротара начине грађанина који ће имати најузвишеније поимање и који ће најбоље радити за своју сабраћу — људе.

Сваки ротар дужан је да практички примењује тај најбољи однос према својој браћи — људима и према свима оним проблемима, који улазе у круг његове делатности.

Велики успеси које су ротари постигли и које ће постизавати у будуће у националним и интернационалним клубовима ретко се приписују ротарима од стране људи који стоје ван нашега покрета. Но то није ни потребно.

Ротари-клуб делује на своје чланове често као добра и умна жена, ако је могућно да применим овде ово обично поређење. Веома се ретко споља опажа, ко тако дубоко утиче на измену духовних гледишта мужа.

Често чујемо да поједини ротари изјављују како су много више очекивали од свога учешћа у ротари-клубу.

Али познато је да можемо свога коњица повести к појилу, али га не можемо натерати да пије.

Правилно упућени ротари-клуб даје свакоме своме члану могућност да дође у везу са истакнутим људима разних праваца и профе-

сија како у своме рођеном граду тако и при посети других земаља и градова.

Дискусијом, предавањима и ротарском литературом у целој свету мишљење ротари-клубова упућује се на оне дужности које сваки добар грађанин има према своме сабрату — човеку.

Онај који заиста хоће свој живот да начини садржајнијим и кориснијим, тиме што жели бити користан своме сабрату — човеку, налази у своме ротари-клубу и импулс и могућност.

Ротарство нас учи да посвећујемо време својим ближњим.

Ротарство жели да на ротарским скуповима рашири наш видокруг и сферу интереса, дајући нам прилике да примимо учешће у проблемима и искуствима других и показује нам, како су други савлађивали своје потешкоће и како су стварали нешто корисно у кругу свога свакодневнога деловања и ван њега. Ротарство тежи да нас изведе из наше егоистичне изолације, дајући нам прилике да се сретамо са другим људима, да мислимо на друге, како бисмо боље испунили своје обавезе према околини. Баш онако како је принц Ђорђе, садашњи краљ Британије на једном ротарском скупу рекао: »Ми имамо онолико права на живот и успех, колико смо нашој браћи-људима на корист«.

Ако когод запита некога ротара шта је његов клуб извршио корисно, то ротар пре одговора треба да запита самога себе: »Шта сам ја учинио у своме клубу, у свом свакодневном кругу деловања?« Он мора вазда имати пред очима, да онај који хоће да служи, мора деловати.

Једна од најгенијалнијих, најнадахнутијих особина ротарства јесте, разуме се, практичка организација коју су створили ротари зато, да даду прилике да се принцип служења пренесе на деловање свакодневнога живота. Да ротарство од својих чланова захтева практично деловање а не само идеално и пекуниарно потпомагање, види се из ротарских захтева при ступању у организацију. Сваки члан мора бити активно запослен у кругу радности, чијим је репрезентантом изабран у клубу.

Онај ко мисли испуњавати своју дужност само тиме што плати свој члански улог или давши повећи чек на делатност ротарства, тај очевидно не разуме како треба ротарске задаће испуњавати.

Најважнија је ствар лична активност у правом ротарском смислу, наше свакодневне везе са нашом породицом, са пријатељима, са својим друговима сарадницима, са својим потчињенима. На то морају ротари примењивати своје идеје.

Ако се будемо тога држали, утолико више имаћемо разумевања за друге људе и за туђе народе, и ми нећемо приступити служењу њима пре него што проучимо прилике у којима они живе.

Све ово за вас, мила браћо ротари, није ново, али вам ово показује да ротари на северу, где су историјски развитак, спољашњи и унутрашњи услови потпуно другачији но овде на југу, схватају ротарство онако исто као и њихови пријатељи у другим земљама.

У ово узнемирено време многи налазе да ми ротари који радимо у корист добре воље, међусобнога разумевања и мирних односа међу народима представљамо непрактичне идеалисте и оптимисте. То је

стога, то се разлика између оптимиста и песимиста види у томе што песимисте од два зла бирају оба, а оптимисте од два зла праве треће много мање и боље. Може се рећи још и то, да је песимиста човек који не гледа у даљу перспективу, а оптимиста у своме раду не губи из вида будућност. Многи се претстављају као песимисте, јер их у друштву, знао Бог из каквих разлога, сматрају за паметније и искусније него оптимисте, па ипак у свету много су више добра учинили ентузијастички — оптимисти.

Ротари не затварају очију пред многим негативним факторима садашњег времена. Потребно је то баш због тога што се ти фактори често сретају, па их треба савлађивати и претварати у факторе позитивне.

Ја мислим да је свима јасно да ротарски покрет у нашем делу света има да испуни велику задаћу.

Случајне непријатности само ће бити покретачи нашим ротарима на још већу делатност и истрајност. Ротари делују за далеку будућност. Наш рад сличан је раду природе. Кроз дуге тмурне месеце земља је гола и црна и тада све изгледа мртво, но кад наступи тренутак и појаве се први листићи — пролеће је настало. Дуго и тешко време припремања и спремања зрна није било узалудно.

Одушевљени тим убеђењем дужни смо ми ротари радити и даље, ма да у овом тренутку прилике у целом свету не дају никакве наде на неке боље резултате, барем у најближе време. Свету су потребни такви односи према човечанству какве остварују ротари, то јест, основани на идејности но уједно и на стварности. Свету је потребна практичка организација, коју су у току 35 (тридесет пет) година стварали најбољи грађани целог света.

Ми ротари имамо много већу одговорност но што ма ко од нас замишља кад ступа у ротари-клуб. Неопходно је потребан објективан однос према нашој браћи-људима и према народима — однос који се темељи на дубоком познавању прилика у којима они живе.

Држећи се задаће што већег разумевања и толеранције према разном правцу мишљења, ротари су у великој мери фактор измирења међу појединим људима и народима.

То не значи да ми свагда усвајамо мњења која имају други. То не значи да смо ми увек »људи«, људи који тапшу свакоме. Право пријатељство захтева да увек будемо потпуно искрени у изражавању свога мњења, па шта више и онда кад се оно не слаже са туђим.

Али измена мњења у правом ротарском духу упућује увек ка правилнијем, толерантнијем односу. То даје свакоме ротару могућност за узајамну делатност са појединим лицима и друштвима, делатност која постаје све потребнија и потребнија, како бисмо се избавили каоса, који наступа као последица стоицистичног држања појединаца и народа.

Ма да ротари-интернационализам јесте интернационални покрет у томе смислу, што он има чланове у већини земаља целог света, то ипак не значи да је ротарство дисциплинован идеализам без срца и душе.

Познати ротар Едо Марковић веома је згодно рекао, да прави ротар гаји праву љубав према својој отаџбини, али да он с тиме везује

и објективну оцену људи и прилика у другим земљама. Зар то није изравнавање разлика које је данас најпотребније нашем свету.

Ротари желе да међу патриотама разних земаља створе добру вољу за мирну сарадњу са појединцима и народима. Јер се међународна сагласност не постизава тиме што се уништава љубав међу појединцима, већ тиме што се та љубав облагорођује.

Кад сам једном био у Америци, наш уважени претседник-емеритус Paul Haggis испричао нам је о некаквом човеку, који је у прошлом веку ишао по необрађеним деловима северне Америке с торбицом пуном семена од јабука. Кад је наилазио у дивљој шуми или прерији на такво место, на коме је, по његовом мишљењу, могло дрво добро да расте, он је ту сејао јабучно семе. Људи који су чули шта тај човек ради сматрали су да му памет није у реду, а неки су га рачунали за особењака. Али тај је човек једанпут рекао потпуно спокојно: »Ма кад населиће се људи у овоме крају и замислите како ће се радовати, кад њихова деца нађу у овој шуми јабуке«.

Продужујмо и ми удружени наш ротарски покрет са убеђењем да ћемо тиме донети користи нашој браћи-људима и да ћемо помоћи национално и интернационално споразумевање, без чега наша цивилизација не може више опстати.

Будимо и ми сејачи у служби добру и благородним идејама.

ROTARSKE RADOSTI

60-godišnjica rođenja dra. Branimira Šenoa, R. C. Zagreb.

Upravo na dan svoga redovnoga sastanka 7. VIII. o. g. Rotary Club Zagreb imao je zadovoljstvo da čestita 60. godišnjicu rođenja svojemu vrlo mladm članu i jednome od suosnivača kluba dr. Branimiru Šenoa, direktoru Umjetničke Akademije u Zagrebu. Dr. Branimir Šenoa, sin slavnoga hrvatskoga pjesnika i romanopisca, baštini od svojega velikog oca istančanu snažnu umjetničku žicu. Apsolviravši pravne nauke, Branimir Šenoa studira filozofiju i postizava čast doktora filozofije a istodobno uči slikarstvo kod Otona Ivekovića. Već 1900. priredjuje uspješnu prvu svoju izložbu. U suvremenoj hrvatskoj likovnoj umjetnosti dr. Branimir Šenoa zauzima jedno od najistaknutijih mjesta naročito kao slikar krajobraza i kao bakropisac. Nitko jamačno nije tako savršeno izrazio ugodjaj hrvatske krajine kao što Branimir Šenoa u svojim platnima, a njegovi bakropisi u kojima pretežno uskrisuje ljepote staroga Zagreba istodobno su djelo kulturnog pjesnika i suptilnog umjetnika. Dug niz godina dr. Branimir Šenoa bio je najprije nastavnik a onda i direktor Umjetničke Akademije u Zagrebu; da je taj umjetnički zavod dao narodu toliko

vrstnih umjetnika velikim dijelom je zasluga dr. Branimira Šenoa. Neko vrijeme bio je dr. Branimir Šenoa i načelnik umjetničkoga odjeljenja ministarstva prosvjete, a prije dvije godine u najtežim prilikama uz redovit svoj posao preuzeo je i nezavidnu dužnost vršioca dužnosti Zagrebačkoga Kazališta uspjevši svojim taktom, ljubavi za umjetnost uspostaviti opet nestalu pogodnu atmosferu za umjetničko stvaranje.

Već ova kratka životopisna crta odaje da je brat dr. Branimir Šenoa uzoran rotar. Život mu je protekao vas u znaku služenja zajednici. U Rotary Clubu Zagreb u više navrata vršio je isto tako zdušno različite funkcije, a za godinu 1939./1940. vrši dr. Branimir Šenoa u klubu dužnost ceremonijara. Idealan rotarski brat i drug dr. Branimir Šenoa živo sudjeluje u klubskom radu i kao briljantan predavač i dragocjen savjetnik u svima klubskim nastojanjima, i jedan od najgorljivijih pobornika istinskoga rotarskoga bratstva. Članovi Rotary Cluba Zagreb gordi su što je dr. Branimir Šenoa njihov rotarski brat i radosni nad njegovim životnim djelom, koje s ljubavi i mladenačkim zanosom i snagom nastavlja.

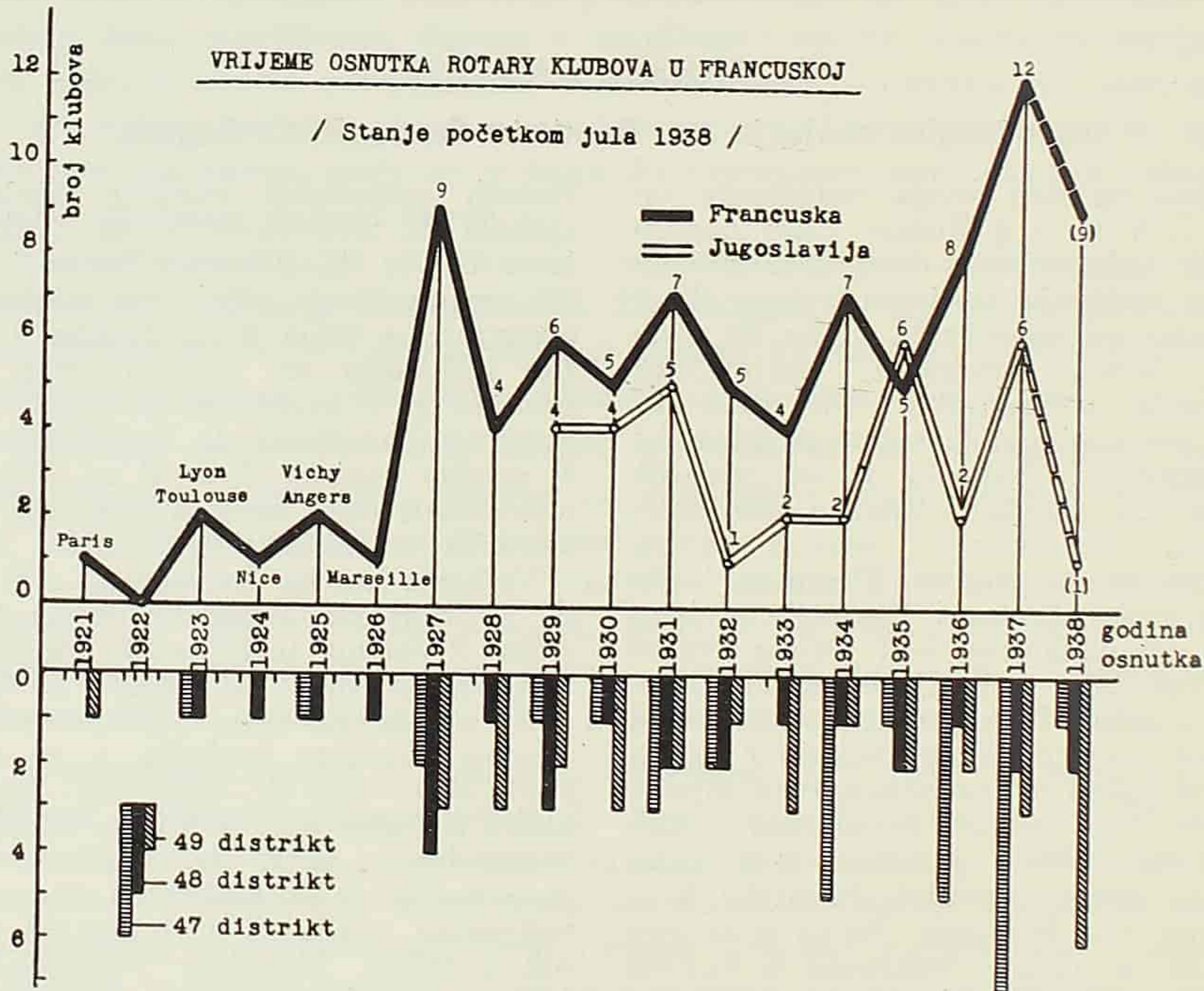
»ROTARY« U FRANCUSKOJ

Ing. Vladimir Žepić, R. C. Zagreb

Otkako je rotar Duperrey bio pretsjednikom »Rotary International« u 1937/38 godini, francusko je rotarstvo uzelo silnog zamaha i razvija se neobičnom snagom tako, da danas predstavlja najjaču rotarsku organizaciju na evropskom kontinentu, a jednu od najvitalnijih jedinica rotarskog pokreta uopće.

Prvi Rotary klub u Francuskoj bio je osnovan 1921 godine u Parizu. Dugo je trebalo, dok je taj francuskom duhu na prvi pogled oprečan anglosaski pokret mogao uhvatiti korijena na francuskom tlu. Prošle su pune dvije godine do osnutka slijedećih dvaju klubova u Lyonu i Toulouse-i. Sve do 1927 godine životari ta strana rotarska biljka u Francuskoj proširujući se godišnje najviše za jedan do dva kluba.

Tek 1927 godine rotarska se biljka konačno aklimatizirala u francuskom podneblju i od toga vremena može se računati da postoji »Francuski Rotary«. U jakom zamahu dobiva francusko rotarstvo te godine 9 klubova, a u daljnjim godinama osnivaju se poprečno 5 do 6 klubova (vidi sliku 1) sve do 1936 godine, kada počinje nova »hausse« u osnivanju klubova.

Sl. 1

Razmjerno rano dobivaju francuski rotari svoj distrikt; on je nosio broj 49 i bio je osnovan poslije talijanskoga distrikta (broj 46) kao drugi rotarski distrikt na evropskom kontinentu.

Kao eminentno duhovni pokret rotarstvo postepeno nalazi podesnu podlogu kod francuskog građanstva. Veliki broj visokih naučnih zavoda u francuskoj provinciji znatno pogoduje razvitku rotarstva i daje mu požrtvovne i ambiciozne saradnike. Vodeće ličnosti francuskog kulturnog, političkog i ekonomskog života, ne samo u Parizu nego i u provinciji, prigrlile su rotarski pokret i dale mu po kvaliteti takav sadržaj kao možda ni u jednoj drugoj rotarskoj zemlji. Ove su ličnosti uslijed svojih veza s Engleskom i Amerikom i presadile rotarski pokret u Francusku.

Kad je uprava »Rotary International« u 1936 godini donijela odluku, da opet jednom treba održati rotarsku konvenciju u Evropi, i kad su pale sugestije, da tim Evropljanima — iako razmjerno malenim po broju članova — treba dati jednom i mjesto pretsjednika »Rotary International«, jednodušno je pao izbor na Francuza rotara Maurice-a Duperrey-a kao na najpodesniju ličnost, da pretstavi evropske rotare u međunarodnom rotarskom pokretu.

Maurice Duperrey istakao se već ranije kao rotarski radnik, ne samo u francuskom distriktu; on je uzimao vidnog učešća i u centralnoj upravi »Rotary International«. Njegovo veliko poznavanje stranih jezika, naročito engleskog i španjolskog, kao da ga je predestiniralo za ovako važnu funkciju. Pošto je sam bio guvernerom francuskog distrikta i aktivno sudjelovao u njegovom razvitku, imao je dosta prilike, da rotarstvo upozna ne samo sa zelenog stola centralne uprave nego i u njegovim izvornim ćelijama — u rotarskim klubovima. Kako nam je svima poznato, bio je Maurice Duperrey izabran pretsjednikom »Rotary International« na vrlo uspjeljoj rotarskoj konvenciji u Nici u junu 1937 godine. Izborom svog zemljaka za pretsjednika međunarodne rotarske organizacije dobio je francuski rotarski pokret snažan impuls. Te godine osniva se u Francuskoj 12 novih klubova, a vitalitet francuskog rotarstva ne malakše ni slijedećih godina.

Uoči konvencije u Nici, a uslijed impulsa u francuskom rotarstvu, pokazuju se teškoće u upravljanju francuskim distriktom uslijed prevelikog broja klubova. U julu 1936 godine dijeli se francuski distrikt na tri dijela. Sjeverna Francuska zadržava broj 49, jugozapadni dio Francuske dobiva novi distrikt pod brojem 90, a jugoistočni dio Republike novi distrikt pod brojem 91. Ovom distriktu dodijeljeni su i klubovi u Alžiru, te u francuskim protektoratima u Maroku i Tunisu. Poslije osnutka Rotary kluba u Monaku potpao je i taj klub 91 francuskom distriktu. Na lanjskoj konvenciji u San Francisku mijenjaju se brojevi francuskih distrikata tako, da jugozapadna Francuska dobiva novi broj 47, umjesto broja 90, a jugoistočna Francuska novi broj 48, umjesto broja 91. Distrikt sjeverne Francuske zadržao je temeljni broj francuskog distrikta 49.

Kako je Francuzima naročito stalo, da održe jedinstvo francuskog rotarstva i da mu utisnu žig svoga duha, koji će ih odlikovati i karakterizirati u velikoj rotarskoj porodici, osnovali su Komitet za koordinaciju francuskih distrikata pod naslovom

»Comité central des districts français«. Prvim pretsjednikom ovog centralnog komiteta bio je Maurice Duperré neposredno pred svoj izbor za pretsjednika »Rotary International«. Godine 1937 postao je »direktorom« francuskih rotara André Gardot, koji za čitavo vrijeme od svog izbora pretsjedava s velikim uspjehom centralnom komitetu. André Gardot poznat je i jugoslavenskim rotarima, jer je poslije konvencije u Beču 1931 godine proputovao našom zemljom i sklopio mnoga lična poznanstva, koja i danas brižno gaji.

Već od prvog početka preuzeo je centralni komitet rotarsku inicijativu u svoje ruke prepuštajući pojedinim distriktnim guvernerima praktično provođenje svojih inicijativa i smjernica u djelo. Do sukoba između centralnog komiteta i pojedinih distriktnih guvernera ne može doći, jer oni sa pretsjednikom baš i čine taj centralni komitet, a predominantna ličnost pretsjednika centralnog komiteta ne daje distriktnim guvernerima praktičnu mogućnost, da provode svoje posebne ideje mimo ili protiv centralnog komiteta. Tako je u cijelosti sačuvano jedinstvo francuskog rotarstva, a da ipak pojedini distriktni guverneri dolaze do potpunog izražaja u svojim distriktima.

Svi francuski distrikti održavaju principijelno svoje distriktne konferencije zajednički pod vodstvom centralnog komiteta. Radi što življeg kontakta s klubovima te zajedničke distriktne konferencije sastaju se svake godine na drugom mjestu.

U centralnom komitetu provedena je uzorna organizacija, pa postoje razne stalne komisije, koje vode brigu o pojedinim važnim pitanjima. Svakoj takvoj komisiji na čelu je kakav uvaženi rotar, koji se odlikuje svojom aktivnošću i posebnim interesom na pitanjima dotične komisije. Nije stoga čudo, da je rad tih komisija intenzivan i da nalazi neposrednog odjeka u pojedinim klubovima.

Jedna od najvažnijih komisija je ekonomska komisija (Commission économique des districts français), koja ne rješava samo unutarnja finansijska pitanja francuskog rotarstva, nego se bavi pravom ekonomskom politikom, gledanom iz rotarske perspektive. Ova komisija uzima u razmatranje, a u neposrednoj saradnji s istaknutim klubovima u zemlji, važna ekonomska pitanja bilo da su na njima zainteresirani francuski rotari ili da ta pitanja zadiru u opće narodne interese. Djelovanje ove komisije ima i praktičnog rezultata, jer francusko rotarstvo posredstvom svojih članova ima znatan utjecaj ne samo kod zainteresiranih ekonomskih organizacija nego i kod nadležnih vlasti.

Osim općih ekonomskih pitanja izlaze iz ove komisije i inicijative za ekonomsku saradnju unutar same rotarske zajednice. Tako je prije nekoliko godina rotar Richard osnovao grupu rotarskih osiguravajućih poduzeća, a lanjske je godine rotar Moreau-Dupuy osnovao »Entente commerciale« rotara veletrgovaca kolonijalnom robom. Ove grupe nastoje, da poslovanje njihovih članova bude zadahnuto rotarskim duhom i da se postigne skladna saradnja u zajedničkim pitanjima.

Druga važna komisija, koja radi u krilu centralnog komiteta, je socijalna komisija (Commission des oeuvres et d'action sociales des districts français). Francuski rotari djeluju po primjeru engleskih i američkih klubova vrlo mnogo na karitativnom polju. Dovoljno je da samo spomenem rad Rotary kluba Vichy, koji uz saradnju još nekih francuskih klubova omogućuje velikom broju djece da dođu na liječenje u to poznato kupalište. Iako je najveći dio te djece iz Francuske, Rotary klub Vichy svake godine uzima i određeni broj djece iz inostranstva na besplatno liječenje. Socijalni i karitativni rad francuskih distrikata očituje se najbolje u izvještajima pojedinih klubova, jer samo akcije većeg stila dolaze pred centralni komitet radi zajedničkog provođenja. Ipak pretsjednik socijalne komisije svake godine na distriktnim konferencijama podnosi opširne izvještaje o karitativnim i socijalnim akcijama svih francuskih klubova.

Jedno od vrlo važnih područja u aktivnosti francuskih rotara jest podupiranje rada Haške Akademije za međunarodno pravo. Centralni komitet izdaje svake godine znatan broj stipendija francuskim đacima za kurseve u Hagu (L'oeuvre des bourses de la Haye), pa sam pretsjednik centralnog komiteta rotar André Gardot posvećuje svoju naročitu pažnju ovom pitanju. Njegov rad dao je tako odlične rezultate, da ga je uprava »Rotary International« imenovala svojim zvaničnim pretstavnikom pri Akademiji za međunarodno pravo u Hagu. Francuski rotari ne daju samo stipendije, oni brižno izabiru i kandidate, koji će zastupati njihovu zemlju na toj Akademiji. Izbor vrši se posebnim natjecanjima nekoliko mjeseci prije početka kurseva, pa ostaje dosta vremena da se brižno ispituju sve okolnosti svakog pojedinog natjecatelja. Nije stoga nikakvo čudo, da francuski stipendisti postizavaju u Hagu najveće uspjehe. Međutim francuski rotari ne zadovoljavaju se samo time, da šalju kandidate; oni vode strogu evidenciju o svakom pojedinom svršenom stipendisti i nastoje, da u državnoj ili privatnoj službi bude smješten na takovo mjesto, gdje će se neposredno moći služiti znanjem stečenim u Hagu i time koristiti svojoj zemlji.

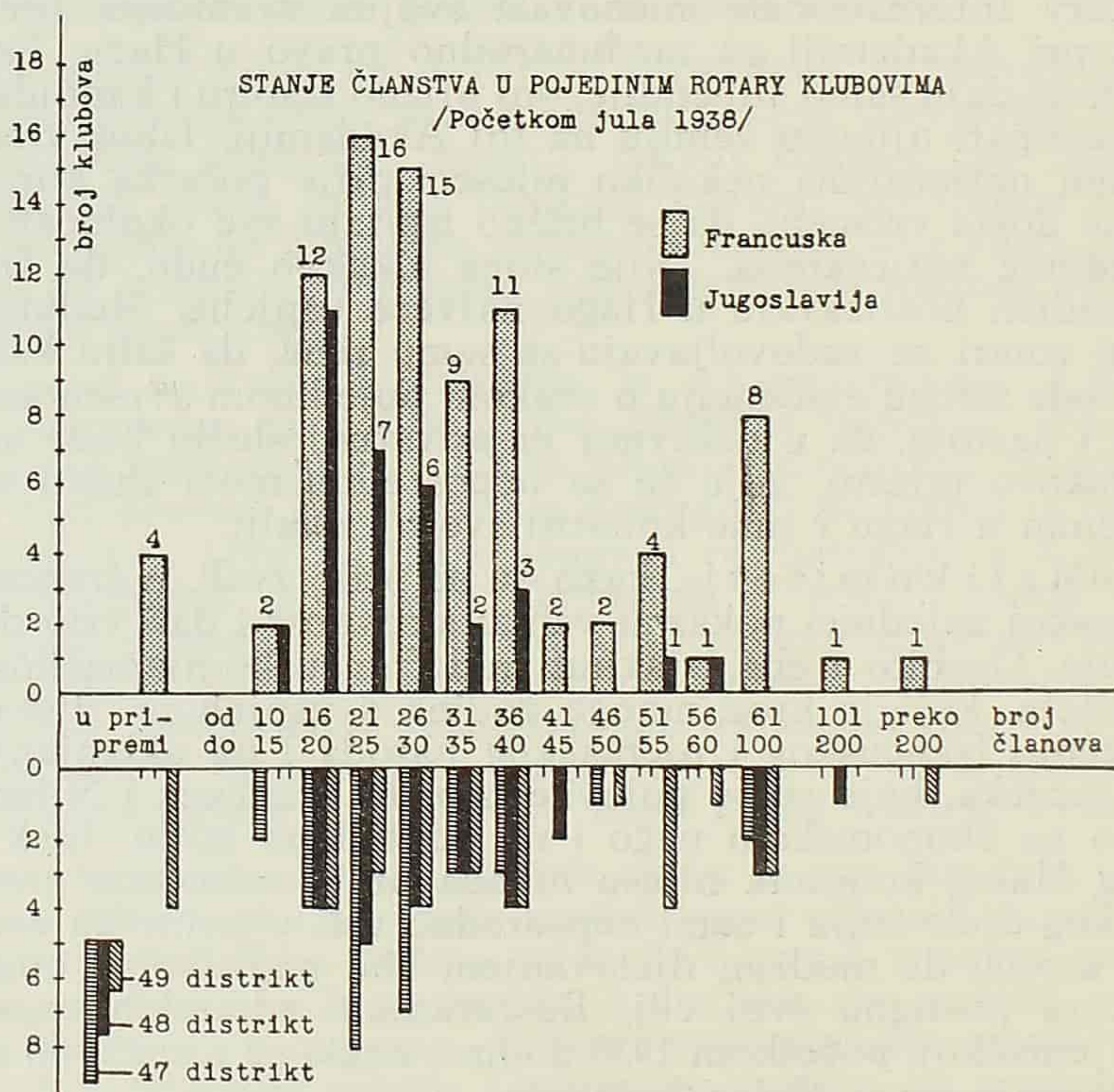
»Mali komiteti«, kako su se prije zvali, u francuskoj su rotarskoj zajednici pokazali veliku aktivnost i dali vrlo dobre rezultate. Osobito treba istaknuti rad francusko-njemačkog Malog komiteta, koji je kroz mnogo godina s uspjehom djelovao na zbliženju francuskog i njemačkog naroda i na uklanjanju mnogih zapreka, koje su se pojavile između Francuza i Nijemaca ne samo na ekonomskom nego i na političkom polju. Ipak članovi ovog Malog komiteta nijesu nikada prešli određene granice rotarskog djelovanja i sami neposredno ušli u političku arenu; oni su uspjeli da mudrim djelovanjem kod nadležnih i odgovornih faktora postignu svoj cilj. Rasturanjem rotarskih organizacija u Njemačkoj, početkom 1938 godine, naglo se zaustavilo uspješno djelovanje ovog Malog komiteta.

Francuski rotari osnovali su Male komitete i za druge zemlje, s kojima ih vežu posebni interesi. Svi ti komiteti djeluju sa

znatnim uspjehom. Treba se samo sjetiti, da je takav Mali komitet preuzeo u Francuskoj glavnu inicijativu za opskrbu i smještaj djece i izbjeglica iz Španjolske za vrijeme strašnog građanskog rata. Francuski rotari izvršili su tom prilikom veliko socijalno djelo, koje će sigurno ostati zabilježeno u historiji svijetlim slovima.

Dok je u Jugoslaviji razvitak rotarstva prepušten slučajnostima, u Francuskoj se rotarstvo širi konstantno i preko čitave zemlje, gotovo bi se moglo reći sistematski i po planu. Svakako i u Francuskoj aktivnost i inicijativa pojedinih guvernera igra znatnu ulogu u vanjskoj ekstenziji Rotary klubova; treba samo napomenuti smišljenu i intenzivnu akciju poznatog nam rotara André Ponsa, guvernera 48 distrikta, koji je za vrijeme zasjedanja Evropskog Savjetodavnog Odbora u Zagrebu proputovao zapadni dio naše države. On je uspio da sprovede uzornu vanjsku ekstenziju u svom distriktu.

Veličina francuskih Rotary klubova zaostaje znatno za američkim ili engleskim klubovima; broj članova odgovara prosječnim prilikama u kontinentalnoj Evropi. Najveći dio klubova imade samo 20—40 članova, dok preko 100 članova imadu samo dva kluba: Paris i Lyon. Broj članova u pojedinim Rotary klubovima u Francuskoj može se razabrati iz slike 2.

Sl. 2

Ispoređi li se stanje članstva u jugoslavenskim klubovima, vidjet će se, da najveći dio naših klubova imade tek 16 do 20 članova, a samo dva kluba u Jugoslaviji prešla su cifru od 50 članova: Beograd i Zagreb. Maleni broj članova u jugoslavenskim klubovima nije ni u kakvom razmjeru s brojem stanovnika, kako se to vidi iz tabele 1. Mnogi i manji francuski gradovi imadu da-

Tabela 1 — Pregled klubova sa više od 50 članova.

	Distrikt	Broj stanovnika	Broj članova	Stanovnika na 1 člana kluba
Paris	49	3.000.000	224	13.393
Marseille	48	800.000	84	9.524
Lyon	48	600.000	135	4.444
Rennes	49	281.000	53	5.302
Bordeaux	47	263.000	93	2.828
Nice	48	220.000	96	2.292
Lille	49	201.000	61	3.295
Toulouse	47	195.000	64	3.047
Saint-Étienne	48	191.000	78	2.449
Nantes	49	185.000	52	3.558
Strassbourg	49	182.000	55	3.309
Le Havre	49	165.000	72	2.292
Rouen	49	123.000	64	1.922
Mulhouse	49	100.000	56	1.786
Dijon	49	90.870	55	1.652
Beograd	77	370.000	59	6.271
Zagreb	77	240.000	54	4.444

leko veći broj članova, pa prema tome jugoslavenski Rotary klubovi imadu još mogućnost velike unutarnje ekstenzije. Francuski gradovi od 100.000 do 300.000 stanovnika imadu prosječno po jednog člana na 3.000 stanovnika; kod manjih gradova broj je članova znatno veći. Kod nas imade Beograd na preko 6.000 stanovnika po jednog člana u Rotary klubu, a Zagreb na 4.400 stanovnika. Intenzivnim gajenjem rotarskih ideja u svojoj okolini mogli bi jugoslavenski klubovi lako da dostignu prosjeke francuskih klubova.

Tabela 2 prikazuje stanje rotarstva u Francuskoj i Jugoslaviji. Radi pravilnog upoređenja uzet je u razmatranje samo evropski dio Francuske bez Afrike. Iz te tabele može se razabrati, da Francuska — uvažujući njenu veličinu i broj stanovnika — imade za 50% veći prosjek članova u pojedinim klubovima od Jugoslavije. U Francuskoj dolazi po jedan član kluba na 13.000 stanovnika, a u Jugoslaviji na 18.000. Tabela 2 pokazuje nam mogućnost i znatne izvanje ekstenzije jugoslavenskog rotarstva.

Radi što uže veze između pojedinih Rotary klubova u Francuskoj izdaje Centralni komitet mjesečni časopis »Le Rotary«, koji izlazi u Parizu pod uzornom redakcijom rotara Gardota.

Tabela 2 — Stanje rotarstva u Francuskoj i Jugoslaviji.

	Francuska (bez Afrike)	Jugoslavija
Broj aktivnih klubova	84	34
Broj članova	3.185	850
Prosjeak	37,9	25,0
Broj stanovnika u zemlji	41,835.000	15,630.000
Broj stanovnika na 1 klub	498.036	459.706
Broj stanovnika na 1 člana kluba	13.135	18.388
Površina zemlje u km ²	550.926	247.542
Površina u km ² po klubu	6.559	7.281
Površina u km ² po članu kluba	173,0	291,2

Ovo je centralni organ za sva tri francuska distrikta i za sve francuske Rotary klubove i vjerno je ogledalo njihova rada i života. Članci iz pera najuglednijih francuskih rotara razmatraju rotarske događaje u Francuskoj i inostranstvu dajući francuskim rotarima jasnu sliku svega, što ih u njihovom rotarskom radu može interesirati. Odlični inostrani rotari upotpunjuju tu sliku svojim člancima. Iz izvještaja vidi se, kako francuski rotari služe svojoj zemlji vršeći širenje francuskog duha i svoje nacionalne misli rotarskim putevima.

Osim toga pojedini francuski klubovi izdavaju svoje tjedne izvještaje u štampanoj ili mimiografiranoj formi. Tu se u prvom redu ističe biljten »Paris Rotary«, koji na način svojstven francuskom duhu iznosi ne samo događaje u uskom okviru pariškog kluba nego daje refleks i svih znatnijih događaja u svim francuskim distriktima. Francuski klubovi svoje nedjeljne izvještaje najvećom intenzivnošću izmijenjuju s Rotary klubovima cijeloga svijeta. Spomena je vrijedna pojava, da francuski distrikta, a i pojedini klubovi, bilo sami izdavaju ili sudjeluju pri izdavanju posebnih publikacija ne samo eminentno rotarskog sadržaja nego i općeg kulturnog i nacionalnog nastojanja. Od rotarskih edicija treba napomenuti prekrasno izrađenu Spomenicu, što ju

Tabela 2a — Stanje rotarstva u francuskim distriktima.

	47 distrikt	48 distrikt (bez Afrike)	49 distrikt	Francuska (bez Afrike) ukupno
Broj klubova	30	26	28	84
Broj članova	902	1.031	1.252	3.185
Prosječno članova po klubu	30,1	39,7	44,7	37,9
(bez pariškog kluba)	—	—	38,1	35,7

je centralni komitet izdao o radu rotara D u p e r r e y = a kao pretsjednika »Rotary International«. Ta spomenica našla je jedinstvenu pohvalu u rotarskim krugovima svih kontinenata.

*

Cilj je ovoga članka, da jugoslavenskim rotarima dade kratak prikaz o razvitku i radu francuskog rotarstva. Ustrajan i planski rad francuskih rotarskih pionira može nam biti uzorom, kako rotarski pokret može uhvatiti čvrst korijen u zemlji i postati neovisan o raznim slučajnim fluktuacijama konjunktura. Francuski rotari neka nas nauče, kako i rotarske puteve treba upotrebiti za služenje svom narodu.

Svrha rotarstva? Da na ovo pitanje dadem djelomičan odgovor riječima bivšeg pretsjednika D u p e r r e y = a: »Mir je danas najdragocijenije dobro svijeta. Mi možemo miru poslužiti jedinim sredstvom — individualnom akcijom. Množimo tu individualnu akciju, jer zbir svih akcija daje snagu.«

† MAKSO GJURKOVIĆ

»Umro je jedan gospodin — gospodin po duši, po kulturi duha i srca, jedan visoko obrazovani čovek, koga su na nekađasnji visoki položaj adlatusa Zemaljske vlade u Sarajevu dovele isključivo njegove velike sposobnosti...«

Tim rečima počinje jedan Srbin-Krajišnik svoj članak povodom smrti našeg rotarskog brata Makce Đurkovića.

Značenje i važnost ovih reči moći će se u potpunosti shvatiti tek kad se zna da je pokojni Makso Đurković počeo svoju karijeru baš ovdje na Krajini, u Bos. Krupi, i to pod Kalajevim režimom, a završio je na teškom i odgovornom položaju civilnog adlatusa u najteže vreme — svršetkom rata, a po svojoj želji.

U toj dugoj karijeri prošao je Bos. Krajinu, Posavinu i Hercegovinu, i svagde ostavio najlepše uspomene, zaslužene pametnim radom i ophođenjem, skromnim i pažljivim, pa ipak vrlo otmenim prema svima i svakome.

Kad je otvoren Bosanski sabor pok. Đurković je došao za odelnog pretstojnika na čelo Privrednog odeljenja Zem. vlade. I kad je premešten vrhovnoj upravi za B. i H. u Beč, sav se Sabor, i vladina stranka i opozicija, zalagao za nj da ostane na svom položaju. To je valjda bio jedini upravni činovnik u okupiranim krajevima koga je poštovao i morao da poštuje i klerikalac carski tajni savetnik Dr. Josip Štadler i nacionalni revolucionar Vasil Grdjić, i feudalac Radibeg Džinić i borac za potlačene kmete buntovni Petar Kočić. Slučaj svakako jedini i jedinstven.

Pametan i obrazovan a vredan i odlučan, on je znao i u najtežim prilikama da nađe izlaz; tih i odmeren, skroman a otmen, umeo je da prema svakome zauzme potreban stav, i da tako prođe karijeru upravnog činovnika u najtežim prilikama i vre-

menima, a da ostane čist i svetao i kao upravni činovnik i kao čovek.

Nije stoga čudo da je, pun iskustva šta znači uprava i upravna služba, raspravljajući o našim unutrašnjim prilikama uvek izvršavao rečima: »Dobrom upravom sve bi se naše unutrašnje neprilike dale srediti«.

Nedavno, idući na rotarski sastanak u Delibašino selo, zastadosmo sa ostalom braćom i pokojni Đurković, u razgovoru o austrijskoj upravi u bivšoj Bosni i Hercegovini, reče da kroz svu njegovu karijeru nije u svojoj službi imao nijednog konfidentadoušnika. Skoro nemojmljivo za upravnog činovnika koji je zauzimao sve položaje od najnižeg do najvišeg pod okupatorskim režimom u Bosni. — Nije to odgovaralo njegovoj otmenoj i poštenoj prirodi, njegovoj velikoj duši, njegovoj istinskoj kulturi.

Eto, takvog člana i takvog brata, rotara po rođenju, i prevashodstvu srca imao je banjalučki klub, imao i izgubio.

Izgubili smo ga mi, izgubilo ga je Jugoslovensko rotarstvo.

Slava neka je bratu Maksu Đurkoviću!

St. M.

JEDAN ZNAČAJAN GLAS ŠTAMPE

Naši iseljenici u USA i rotarska konvencija u Clevelandu

U listu »Ujedinjeno Srpstvo«, koji izlazi u Chicagu čitamo slijedeći interesantni članak, koji najbolje prikazuje i tumači učinak posjeta brata guvernera ing. R. Alaupovića kod naših iseljenika, dokazujući još jednom od kolikoga je zamašaja održavanje kontakta s našim iseljenicima:

Pred par tjedana u Clevelandu je održana Rotarska konvencija Rotary Kluba. Delegati iz svih država na svijetu dođoše da prisustvuju. Iz Jugoslavije je došao specijalno na ovu konvenciju Gosp. Radovan Alaupović, kemički inženjer, kao i delegat Rotarskih Klubova iz naše stare Domovine.

Gosp. Alaupović je odlično zastupao ne samo Jugoslovenske Rotarske Klubove, koje je kao delegat zvanično zastupao, nego je indirektno zastupao i celu državu Jugoslaviju, jer Američka publika posvećuje više posmatranja ovakvim ljudima negoli zvaničnim diplomatskim ličnostima, i po ovim ljudima iz naroda, nezvaničnim diplomatima, stvaraju se mišljenja o Jugoslaviji. U ovome gosp. Alaupović je uspio 100 procenta, i osvjetlio obraz svojoj Otadžbini.

Prijatno smo se iznenadili kad smo čuli da on vrlo dobro raspolaze sa engleskim

jezikom. Preko radio stanice održao je vanredno lijep govor (na engleskom jeziku) o Jugoslaviji i tamošnjim prilikama. To je bilo odlično predavanje i prvoklasna reklama za našu staru domovinu.

Pri samom otvaranju konvencije gosp. Alaupović je izabran od strane direktora Medjunarodne Konvencije da bude jedan od glavnih govornika. U prisutnosti Guvernera Države Ohio, Gosp. Brickera, i gradonačelnika velegrada Klevelanda g. Burtona, i drugih velikih ličnosti i na hiljade delegata, redatelj konvencije predstavlja mladog i energičnog Jugoslovenskog delegata da drži pozdravnogovor. A i njegov govor zaista bješe prikladan za ovakvu priliku i oduševljeno primljen, a govornik iskreno i srdačno pozdravljen.

U nedjelju na 25-og Juna, po svršetku konvencije, gosp. Alaupović je opet govorio preko radija, ali ovaj put jugoslovenskim slušaocima na Hrvatskom radio programu, kojeg Gosp. Marijan Mihaljević dava već preko pet godina neprestano. Njegov govor bio je više u formi pitanja i odgovora, to jest Gosp. Mihaljević ga je pitao o važnim stvarima i prilikama u domovini, na koje je

on odgovarao i odlično tumačio da ga je bilo milota slušati. Bilo je pitanja čak i na engleskom jeziku, na koja on dade perfektan odgovor. I poslije ovog razgovora — u korist radio slušaoca — na prijatno iznenadjenje sviju nas, odpjevao je i jednu našu narodnu pjesmu uz pratnju tamburaškog zbora.

Gosp. Mihaljević je na njega stavljao vrlo interesantna pitanja od kojih na primjer, jedno bješe ovake prirode: »Da li mislite da će se postignuti uspješan sporazum između Srba i Hrvata?« Na koje je Gosp. Alaupović odgovorio bez ustezanja: — »Ja sam dubokog uvjerenja da će se uspješan sporazum postignuti jer je to iskrena želja i Srba i Hrvata i Slovenaca«.

U Jugoslaviji postoje već 34 Rotarska Kluba, sa 800 članova.

Rotarstvo je međunarodna organizacija, organizovana u svim državama, sa svrhom za bolji sporazum i saradnju u svakim trgovačkim odnosima; među obrtnicima, profesionalnim ljudima u svakom znaku bez razlike narodnosti ili rase, ili ikakve predrasude. Ova se organizacija ne mješa u nikakve političke odnose ili prepirke ni jedne države, nego bez razlike vjere i običaja nastoji da postigne iskreni sporazum i dobru volju među ljudima svih narodnosti na svijetu.

Jugoslavija je odlično zastupana na pomenutoj konvenciji u ličnosti Gosp. Alaupovića.

I Z N A Š E G D I S T R I K T A P R O M E N E U Č L A N S T V U :

NOVI ČLANOVI:		
ime, prezime i zanimanje Mesto,	Klasifikacija	Adresa: 1) poslovna 2) privatna
BRČKO: Henich D. Milivoj vlasnik knjižare	Trgovina papirom	1) Kralja Petra trg 2) H. Effendića ul. 21
NIŠ: Novaković ing. Svetozar šef otseka za šumarstvo Vitorović Dušan učitelj	Šumarsko inženjerstvo Forest engeneering Osnovna nastava Education-Elementary schools	1) Banska uprava 2) Pašićeva br. 22 1) Jeronimova br. 3 2)
MARIBOR: Gračnar Ivan direktor zdravilišča	Zdravilišča Health-resorts	1) Rogaška Slatina 2)
ISTUPILI IZ KLUBA:		
BANJA LUKA Makso Gjurković (umro)		
BITOLJ: Joksimović Branko (radi prezaposlenosti)		
DUBROVNIK: Kristić Baldo (brisan)		
KARLOVAC: Bival dr. Kamilo (radi bolesti) Kos Franjo (radi prezaposlenosti) Rudolf Grdešić (preselenje)		
SKOPLJE: Antić Bora (radi prezaposlenosti)		
SUŠAK: Retl Dragutin (radi bolesti i preselenja)		
VINKOVCI Benić ing. Emil (preselenje)		

RAD NAŠIH KLUBOVA

BANJALUKA. Smrt Makse Gjurkovića, člana R. C. Banjaluka komemorirao je na nedavnom sastanku predsjednik kluba Spiro Boranić slijedećim riječima:

Draga braćo rotari! Večerašnji naš sastanak u znaku je žalosti. I prisutni i odsutni članovi ovog časa jednako osjećaju tugu i bol, jer je gubitak ovog Kluba zaista težak i nemilosrdan.

Iz naše bratske sredine nestao je za uvijek najstariji i najugledniji član naš, koji je u sebi nosio i vidno izražavao sve odlike i načela rotarstva, i bio ponos i dika našega Kluba. Teško je to i zamisliti, da više među nama neće biti brat Makso Gjurković...

On je nama svima služio kao uzor i primjer uljudenosti i ugladenosti, a sa svojim solidnim znanjem i bogatim iskustvom bio nam je učitelj i savjetnik. Iako blag i skroman, — uz naše veliko poštovanje koje smo spram njega osjećali — bio je autoritativan i odlučan. Stoga, ako je naš klub ostao na primjernoj visini; ako je u njemu bilo harmonije, zdravog shvaćanja i plemenitog rada, — uz to i skromnosti — mi to u prvom redu imamo njemu da zahvalimo.

Njegovom smrću mi ćemo u našem Klubu osjećati prazninu, — u fizičkom, reprezentativnom i duhovnom — intelektualnom smislu i uopšte u radu; vjerujem da će biti i nesigurnosti, i ako neće biti zastoja, jer ne smije da ga bude ako hoćemo da mu odamo priznanje kakvo je on osjećao i izražavao za rotarstvo, i osobito za naš Klub. Zato sam siguran da ćemo tako najljepše priznati i odužiti se njegovoj sjeni i zadržati o njemu lijepu uspomenu, koju je on za života neosporno zaslužio. Neka mu je trajan spomen među nama.

BAČKA TOPOLA. U toku meseca jula održao je naš klub 4 redovna sastanka koji sastanci su protekli u znaku letnje vrućine i odmora. Značajni događaji su ovi bili: 1) preuzimanje dužnosti nove uprave od stare i 2) međuklupski sastanak održan dne 25-og u B. Topoli sa našim kumovskim klubom iz Subotice. Prilikom preuzimanja dužnosti nov predsjednik kluba: br. Horvat je u veoma lepom i značajnom govoru obeležio program rada našeg kluba za rotarsku 1939 i 1940 godinu, te molio je braću, da u smislu naših uzvišenih ciljeva, na sve strane tačno i savesno izvršuju svoju ro-

tarsku dužnost. — Prijatno nas je iznenadio naš kumovski klub sa svojom odlukom, prema kojoj je odlučio da će dne 25-og o. mj. održati u našem mestu sa svojim kumčetom međuklupski sastanak. Ovaj sastanak je protekao u najlepšem raspoloženju i u znaku iskrenog bratstva i prijateljstva.

BEOGRAD. U toku meseca svi su sastanci održani kao Ladies' Nights i posvećeni drugarstvu.

BITOLJ. Na prvom sastanku ove rotarske godine naš novi predsednik, brat Dr. Teodosije Robe, naglasio je u svom programskom govoru, u kome pravcu treba nastojati za bolji uspeh idućih meseci. Negovanje prijateljstva i frekvencija dolaze, razume se, na prvo mesto.

Ostali sastanci, tokom jula meseca, bili su u znaku leta: brojna odsustva, smanjena frekvencija, a dnevni red večeri skraćen u korist drugarskih i prijateljskih razgovora.

BRČKO. U mjesecu julu imali smo 5 sastanaka, koji su dali prosječnu frekvenciju od 65.33%. Ovako slabu frekvenciju u ovome mjesecu imali smo iz razloga, jer se je većina naše braće nalazila bilo poslovno u inostranstvu ili na svome godišnjem ljetovanju. Na ovim sastancima primali smo izvještaje naših i inostranih klubova iz čijih smo sadržaja pratili njihov rad i izvlačili za nas korisne pouke za što bolje služenje u našem zvanju i rotarskim ciljevima.

Po povratku naše braće sa njihovog putovanja čuli smo vrlo interesantne referate o njihovim utiscima i doživljajima iz: Njemačkog Reicha, Bugarske, Dalmacije i Kosova Polja. Osim ovih referata, braća su na sastancima redovito podnosila svoje referate iz zvanja, iz kojih je sadržaja stvaran zaključak za što pravilnije primjenjivanje iznešenih činjenica u svrhu što boljeg služenja.

Rad u odborima u ovom mjesecu bio je plodan, a naročito rad odbora za zbliženje sela i grada, koji je svojim radom nastojao, da uputi zemljoradnike oštećene zadnjom poplavom, na koji će način iskoristiti najbolje poplavljena zemljišta preporučujući koje vrste žitarica da zasiju na ta zemljišta. Odbor za služenje u Klubu vodeći računa o izvršenju rezolucije Distrikne Konferencije pove-

ćao je broj članstva u Klubu prijemom u Klub brata Milivoja D. Henicha, vlasnika ovdašnje knjižare i papirnice sa klasifikacijom: trgovina papira. Radi povećanja drugarstva među braćom i sestrama, a prema utvrđenom programu rada u ovome mjesecu održan je dne 16. jula o. g. drugarski sastanak na imanju brata Jovana Hadžića u Goricama nedaleko Brčkog. Ovome sastanku prisustvovala su braća, sestre i rotarska djeca. Brat Hadžić i sestra Hadžić primili su svu braću, sestre i rotarsku djecu kao svoje goste i drage drugove, te ih toga dana na svome imanju gostili sa svom srdačnošću i bratstvom. Braća i sestre i rotarska mladež ostala su preko cijelog dana na imanju brata Hadžića iskorišćujući sve ljepote prirode i kupanja na savskoj plaži. U 8 sati održan je zvanični deo sastanka posle zajedničke večere, kojom je prilikom brat Selimović održao predavanje »O Rotarstvu i njegovim ciljevima i o potrebi drugarstva«. Ovakove sastanke i izlete produžićemo i u idućem mjesecu. Naš fond za karitativne svrhe u ovome mjesecu povećao se je za Din 173.— dok je briga za mladež i u ovom mjesecu povećana.

ĆUPRIJA—JAGODINA—PARAĆIN.

Na svome red. sastanku od 4 jula izvršio je primopredaju pretsedničke dužnosti. Prilikom predaje čekića dosadašnji naš agilani i omiljeni pretsednik brat Milan Stevanović umoljava novog pretsednika brata Vladu Lazarevića da bude vredniji i aktivniji od njega i da naš klub ubuduće vodi ka boljem razvitku i budućnosti. Nov pretsednik brat Vlada primajući se dužnosti pretsedničke, zahvaljuje se na počasti i datom mu poverenju i izražava nadu, da će naš klub u ovoj rotarskoj godini prebroditi sve teškoće i nastaviti svoj plodan rad.

Zahvaljujemo našem uvaženom guverneru bratu Alaupoviću na poslatoj nam dopisnoj karti i pozdravima upućenim nam iz White Sulphurs Spdings, USA.

Više naših članova nalazi se stalno na putu ili na godišnjem odmoru. Tako na primer trojica braće Bekerus, Janković i Usmijani kao članovi Sokola učestvovali su na sletu Junaka u Sofiji, gde na žalost nisu imali prilike, zbog kratkoće vremena, posetiti bratski sofijski klub i predati mu našu klupsku zastavicu. Brat Juraj Gattin, posle svog venčanja provodi svoj medeni mesec na bračnom putovanju u Primorju. Brat Mile Tasić nalazi se isto tako na godišnjem odmoru.

Na sastanku od 18 i 25 jula podnela su braća Usmijani a Bekerus iscrpan referat o sletu bugarskih Junaka u Sofiji. Opisali su put u Sofiju, bratski i srdačan doček naših sokola i sokolica, veliko oduševljenje i slovensko raspoloženje u Sofiji, tok svečanosti, povorki i vežbe. Duboki utisak učinio je na njih veoma lep govor cara Borisa i mitropolita Stevana, održan u čisto slovenskom duhu. (Svi smo Sloveni, neka živimo u slozi).

Na modernom stadionu izveli su naši sokoli uspešne vežbe i od bugarskih vežbi najviše se svidеле igre seljačkih četa, izvanredno izvežbanih, tako da su te igre ličile na prave umetničke igre. Poslednjeg dana sleta, kasno u noć na stadionu pod reflektorima predvele su naših osam sokolica iz Ćuprije jednu od najuspelijih tački. Ćuprijske sokolice obučene u belo vežbale su uz pratnju velikog orkestra i poznjele su rekordan uspeh. Brat Bekerus u funkciji starešine župe primao je čestitke za lepo izvedene vežbe ćuprijskih sokolica i najviše ceni priznanje brata Dr. Belajčića. Slet u Sofiji je u svemu uspeo i ako sa bolom u duši moramo žaliti, da na ovom sletu prvi put nisu mogli prisustvovati češki sokoli...

Brat Bekerus na posletku svoga referata izlaže stanje sokolstva kod nas i u drugim slovenskim zemljama i misli da će u buduće centar sokolstva biti Beograd, koji će u tom pogledu zameniti Prag.

Brat Stojišić održao je 18 jula kratak referat o pokretu društva »Slovenska Misao« i razdelio je prisutnim prvi broj časopisa ovog društva. Rešeno je da se i u Ćupriji osnuje pododbor »Slovenske Misli« u koji odbor će ući više naših članova.

Iduća predavanja u klubu: 1) brat Tornago: »O sebi« i 2) brat Stojišić: »O veštačkoj izradi benzina, kaučuka i tekstilnih vlakni«.

DUBROVNIK. Razvoj prilika u klubu tokom jula o. g. odraz je godišnje dobe, kad je veliki broj braće na dopustu. Uslijed toga je i frekvencija slabija. Osim toga bila su neka braća na poslovnom putovanju.

U julu održano je nekoliko referata: brat Pogačić referisao je o završetku pokreta građevinskih radnika kao i o uslovima pod kojima je došlo do sporazuma, brat Vekarić referisao je važnije stvari iz »The News Letter«.

Tokom ovog mjeseca nijesmo imali ni jednog stranog gosta, što je svakako je-

dna izvanredna pojava za naše prilike ovdje, što ujedno ilustrira internacionalne prilike u kojima danas Evropa živi. Ranijih godina naime u ovo godišnje doba imali smo stalno posjete članova stranih klubova. Isto tako izostao je posjet i iz domaćih klubova, što je vjerojatno također posljedica današnjih prilika.

Prigodom sastanka brat tajnik je referisao o važnijim događajima u domaćim klubovima i pročitao interesantne odlomke iz izvještaja kao i neka predavanja.

Iznašane su redovite novosti iz zvanja.

Diskutovalo se o ovogodišnjoj konvenciji u Clevelandu održanoj koncem juna o. g., imenovanju brata ing. Markovića Miljenka za generalnog direktora Poštanske Štedionice, odustajanju od kampa u Zlarinu itd.

KARLOVAC. Preko mjeseca jula o. g. ovaj klub radio je koliko su dozvoljavale prilike, jer je jedan dio članstva bio na dopustu. Osim toga klub je izgubio tri vrijedna člana i to br. R. Grdešića, koji se je preselio sa svojom familijom u Beograd, zatim br. Fr. Kosa, koji je preopterećen svojim privatnim poslovima, te br. dra K. Bivala, koga zapriječuje bolest, te kojem želimo što skorije i potpuno ozdravljenje.

Predavanja su radi poznate i opće vrućine otpala. Glavni rad u ovom klubu bio je još uvijek akcija na pripomoći djeci nastradaloj prilikom zadnje katastrofe poplave, koja je zadesila grad Karlovac.

Prvi sastanak u mjesecu održan je kod br. T. Vukovića, na njegovom posjedu u Orlovcu kod Karlovca, koji je odlično prošao, a članovi našli su potpuni odmor nakon nedeljnog rada. Br. mnogo su se trudili, da ovaj sastanak što bolje i što ljepše prodje. Nova uprava uzela je na istom sastanku klub na svoju brigu s dubokom namjerom i željom, da klub i dalje upravi dosadanjim dobrim smjerom.

KRANJ. V juliju je imel klub štiri redne sestanke s povprečno frekvenco 80,5%. V prejšnjem poslovnem letu je trajala funkcijska doba uprave samo par mesecev, zato je na čelu kluba ostala tudi v novem poslovnem letu stara uprava.

Prvi, drugi in četrti sestanek je bil namenjen v prvi vrsti delu v klubu, treji sestanek v Lescah s postmeetingom na Bledu pa poglobitvi in širjenju drugarstva med brati.

Predavanji o potovanju po Nemčiji in Italiji sta nas seznanili s kulturnimi in gospodarsko socijalnimi prilikami v teh državah.

Brat tajnik je obiskal bratska rotarska kluba v Sofiji in Varnavi in navezal osebne stike z bolgarskimi brati rotarci.

Uprava kluba je podvzela nabiralno akcijo za nabiranje prispevkov za socijalno zaščito dece in v to svrhu je prejela brezplačno dvajset ličnih nabiralnikov od br. ing. Loeserja, R. C. Ljubljana. V dobrodelne namene je bilo zbranih Din 419,25.

LESKOVAC. Sastanci u mesecu julu održavaju se u bašti »Hotel Plug«, na čistom vazduhu uz drugarska i bratske razgovore. Pored toga što je mnogo braće na odsustvu ipak se tretiraju Rotarska pitanja kao i aktuelni događaji u svetu. Brat Pijade je na dva sastanka čitao i referisao o lepim predavanjima održanim u klubu Petrovgrad.

LJUBLJANA. V mesecu juliju je imel Rotary klub Ljubljana 4 sestanke, vse v hotelu Bellevue. Na prvem sestanku z dne 5. julija se je poslovih dosedanji predsednik brat dr. Adolf Golia kate remu je novi predsednik brat Josip Ljubić izročil v znak priznanja za trudapolno delo tradicionalno darilo, ki naj ga spominja na leto njegovega predsednikovanja. Novi predsednik brat Ljubić se je zahvalil za zaupanje, ki mu je bilo izkazano z izvolitvijo za predsednika, ter obenem sporočil kot prvo delo nove uprave sestavo posameznih odborov in pododborov.

Ko se je 11. julija zvečer vračal brat guverner ing. Alaupović iz Amerike ga je na kolodvoru pozdravilo 16 bratov z bratom predsednikom Ljubićem na čelu.

Na sestanku z dne 12. julija je brat predsednik sporočil sklepe, ko jih je klubski svet sprejel in ki se nanašajo na strogo izvajanje določil o frekvenci, na notranjo ekstenzijo, na točnost in resnost notranjega klubskega dela in na poglobitev družavnosti.

Na sestanku z dne 19. julija nas je počastil s svojim privatnim obiskom brat guverner ing. Radovan Alaupović, ki je isti dan prevzel posle od pastguvernerja brata dr. Ivana Slokarja. Ob tej priliki nam je brat guverner poročal v daljšem govoru o svojem rotarskem delovanju v Ameriki in o ostalih utisih, ki jih je odnesel iz novega sveta in iz svetovne razstave v New-Yorku.

Na sestanku z dne 26. julije je imel brat Rajmund Ranzinger zelo zanimivo in poučno predavanje iz svoje stroke pod naslovom: »Osnove za prevoz blaga na železnicah v tuž in inozemstvu«.

V dobrodelne svrhe smo nabrali Din 714.—

MARIBOR. Meseca julija smo imeli 5 rednih sestankov, ki so se vršili večinoma izven Maribora.

Skoro polovica bratov je bila na dopustu, zato znaša povprečna mesečna frekvenca komaj 63,37%. V Rogaški Slatini je klub za dobo sezone zopet otvoril Rotarsko mizo v hotelu Aleksandrov dom, s čemer je dana možnost rotarjem, ki v velikem številu posečajo to naše odlično zdravilišče, da se na taj način lahko sestajajo z brati iz vseh delov naše države. Na sestanku dne 3. julija je stara klubova uprava polagala račune o svojem delovanju: poročal je brat predsednik Stamol o rotarskem uspehu našega kluba v preteklem letu, brat Kasper je podal obširno tajniško poročilo, brat Orožen pa blagajniško. Ko je prevzel brat Šlajmer iz rok brata pastprezidenta Stamola kladivo in s tem vodstvo kluba, je imel pomemben govor, v katere mje očrtal sedanji splošni — rotarstvu malo naklonjen — položaj in smernice za delovanje našega kluba v novem rotarskem letu. — Naš drugi julijski sestanek se je vršil na Mariborskem otoku. Predaval je brat predsednik Šlajmer o letošnji rotarski konvenciji v Clevelandu. — Naš tretji sestanek se je vršil v Radvanju pri Mariboru. Neoficijelni del tega sestanka, takozvani »post-meeting« se je vršil v vinogradu našega gostoljubnega brata Jurkovića v slavnih Pekrah. — Naš meeting dne 24. VII. se je vršil zopet v naših klubovih prostorih v Mariboru. Na tem sestanku nas je obiskalo pet bratov iz Rogaške Slatine (iz Rotary klubov Brčko, Dubrovnik, Osijek, Pančevo in Vinkovci) ter trije povabljeni gostje, vodilni profesorji velikega počitniškega tečaja za angleščino, ki se je pred kratkim vršil z velikim uspehom v Mariboru. Predaval je brat pastprezident Rapotec o poteku in uspehu tega ferijalnega tečaja in o njegovem pomenu za prijateljsko zbliznavanje med našim in britanskim narodom. — Naš zadnji sestanek v juliju pa se je vršil v našem prekrasnem zdravilišču Rogaški Slatini, kjer so nam bili dragi gostje bratje, ki so na oddihu v tem zdravilišču in ki se tudi pridno udeležujejo sestankov naše rotarske mize v Rogaški Slatini.

NIŠ. Klub je i ove godine osnovao rotarski sto u Niškoj Banji obzirom na činjenicu da je naša banja često posećivana od strane braće iz klubova našega distrikta. U toku celoga meseca sto je normalno funkcionisao.

Imenovani su komponentni odbori i pododbori. U toku meseca primljena su dva nova člana i nastavljen je rad na unutarnjoj ekstenziji kluba.

Br. B. Milošević podneo je referat »O putu po Italiji« — u dva dela.

Br. Nikola Banjac, blagajnik, podneo je izveštaj o klupskim finansijama.

Klub je i u ovom mesecu izdržavao jedno dete u ovdašnjem dečjem obdaništu »Srpske majke«. Bratskom klubu Karlovac votirana je i poslata novčana pomoć od 300.— dinara za nastradale od poplave.

Br. Ing. Tanasije Aritonović referisao je o radu ostalih bratskih klubova našeg distrikta.

Kako je usled letnje sezone jedan deo braće stalno na letovanju, frekvencija je nešto slabija u ovom mesecu, te su, pored gorenavedenog rada, svi sastanci bili posvećeni drugarstvu.

NOVI SAD. U mesecu julu održana su četiri sastanka. I pored jakih vrućina, tri sastanka su bila radna, a četvrti bio je posvećen drugarstvu, kome su prisustvovali i sestre rotarke. Prema odluci Kluba za vreme letnjih meseci sastanci će u buduće biti održani sa sestrama bez predavanja.

Na prvom sastanku posle uvodne reči br. Pretsednika Dr. Miloša Petrovića i tajničkog izveštaja, br. Julije John održao je vanredno interesantno predavanje »Švajcarska zemaljska izložba u Zürichu 1939 g.«.

Drugi sastanak od 14. o. m. bio je najvećim delom posvećen komemoraciji Dr. Geodena Dundjerskog, bivšeg člana-osnivača i prvog Pretsednika našeg Kluba. Govorili su brat Dr. Miloš Petrović, pretsednik i brat Živorad Bogdanović.

Na trećem sastanku, posle pozdravne reči i saopštenja br. Pretsednika i izveštaja br. Tajnika, br. Ing. Milan Manojlović na povratku iz Sjedinjenih Američkih Država, gde je sa svojom suprugom — gospodjom Etom bio radi posete Svetske izložbe, održao je predavanje.

Br. Milan izneo je prvi deo svojih utisaka i zapažanja, koja su obuhvatila pripremu za put za Ameriku i prelaz

preko Oceana. Interesantna i poučna izlaganja brata Milana bila su toplo pozdravljena.

Četvrti sastanak bio je sa sestrama i posvećen drugarstvu. Posle pozdravne reči i saopštenja brata Pretsednika, brat tajnik podneo je izveštaj a brat Julije John referisao je o radu ovogodišnje Konvencije u Cleveland prema podacima The News Letter No. 1/1939-40.

PANČEVO. U julu mesecu održata su četiri sastanka. Usled odlaska više članova na odmor izvan mesta smanjila se frekvencija u ovom mesu na 75%. Sastanci su u glavnom posvećeni drugarstvu, a pored toga održata su predavanja i to brat Mileta Tomić: »Današnji uređaj Reichsbanke« u kome je izneo prvo stanje banke posle svetskog rata, te promene koje su nastale do najnovijeg vremena i današnje uređenje banke. Zatim je brat Tomić održao referate iz svoga zvanja: Sezonski krediti Narodne Banke i Novi kovani novac. — Na poslednjem sastanku brat Miron Milić održao je interesantno predavanje: »Sa puta po Grčkoj« u kome je uglavnom izneo svoje utiske sa puta po Grčkoj, gde je proveo mesec dana. Istakao je da u Atinskom klubu bio veoma srdačno dočekan.

PETROVGRAD. U mesecu julu održana su četiri redovna sastanka. Ovaj mesec sajavao je u znaku letnjem odmora članova. Svi sastanci održavani su sa sestrama i gostima i bili su posvećeni poglavito drugarstvu i prijateljstvu.

Na prvom sastanku sprovedena je primo-predaja dužnosti stare uprave novoj upravi. Pretsednik Dr. Ljubomir Vasiljević istakao je teškoće sa kojima se je rotarstvo u toku godine borilo uslijed neprekidnih političkih zategnutosti i nemirnih teških vremena. Vrlo toplim i odabranim rečima zahvalio se je ponaosob svim funkcionerima kluba i svoj braći koji su ga potpomogli tako, da je nivo našega kluba podigao na zavidnu visinu. Brat sekretar i brat blagajnik podneli su svoje izveštaje o toku poslova u minuloj rotarskoj godini. Novi pretsednik brat Dragoljub Radanov-Radičev, veoma toplim i lepim rečima zahvaljujući se pretsedniku bratu Dr. Ljubomiru Vasiljeviću ističe njegov ne-sebični, požrtvovni i neumorni rad i naglašuje, da je samo odana i neizmerna ljubav, koju je ulio u svome radu, doprinela tom uspehu. Zatim predaje past-pretsednicima braći Dr. Luki Mijajevu

i Dr. Ljubomiru Vasiljeviću po jedan lepo ukoričen album, koji sadržavaju zbir svih klupskih zapisnika za vreme njihova pretsednikovanja. Predavanje, održao nam je brat Ante Aladić pod naslovom: »Tehnika hlađenja kao obrt«. Za ovo stručno, iscrpno i lepo obrađeno predavanje, braća su nagradila aplauzom brata Antu.

Na drugom sastanku brat Kristifor Dragan podneo nam je referat o svojim utiscima sa puta po Švajcarskoj i Italiji, gde je proveo svoje osustvo. Opisujući veličanstvene i romantične predele izveštava braću, da je među ostalim posetio R. C. Neuchâtel u Švajcarskoj, pa donosi pozdrave braći od pretsednika takmošnjeg kluba rotara Tripeta zajedno sa zastavicom toga kluba, koju mu je predao sa željom, da jugoslovenski i švajcarski narod ostanu u večnom prijateljstvu. Nadalje izveštava braću da se je na putu sastao i sa rotarom Radnar Forstbergom iz R. C. Uddevalla (Švedska) od kog nam donosi pozdrave i moli da njegovom klubu pošaljemo našu zastavicu.

Na trećem sastanku, koji je bio posvećen proslavi 150-godišnjice francuske revolucije, brat Dr. Miša Matić veoma lepim i odabranim rečima govorio nam je o 14-tom julu kao danu, koga francuski narod slavi kao dan početka francuske revolucije. Govorio nam je u kratkim potezima o istoriskom toku rušenja »Bastilje«. Podvukao je, da francuska revolucija znači politički i društveni preokret, koji je izazvan pojavom velikih ideja slobode, jednakosti i bratstva. Upoređujući sadržaj deklaracije prava čoveka sa našim rotarskim ciljevima ističe, da je obuzela narod goruća težnja za većom pravdom, za jačim postizanjem ljudskog dostojanstva, za većom društvenom jednakošću i za boljim međunarodnim razumevanjem. Na koncu pročitao nam je, šta je pod naslovom »Bastilja« napisao jedan naš prijatelj i dobro poznat gospodin, — Dr. Grga Bogić. Izlaganja brata Dr. Miše Matića braća i svi prisutni popratili su oduševljenim aplauzom. Naš brat Viktor Elek posetio je R. C. Yverdon (Švajcarska) i R. C. Paris, odakle nam je poslao srdačne pozdrave.

Na četvrtom sastanku pretsednik brat Radanov-Radičev, zvanični deo otvorio je ovim rečima: »U ciklusu obletnica znamenitih događaja, koji se sasvim slučajno ove godine podudaraju i to: 550 god. od Kosovske bitke i 150. godina od

rušenja »Bastilje«, evo i danas sasvim slučajno, na dan našeg sastanka sećamo se jedne obletnice, jer se je večeras u 6 časova navršilo tačno 25 godina, kada je baron Gizl, oholi predstavnik moćne, bivše austro-ugarske monarhije predao čuveni ultimatum ministru malene Srbije poč. Paču-u. Svi smo mi živi svedoci ili bolje reći saučesnici one kataklizme, koja je posle neispunjivih uslova nastupila, jer mala Srbija nije mogla prihvatiti ponižavajuće uslove, već je gordo ih odbacivši muški prigrabila svetlo oružje i stala na branik svoje slobode. U toku minulog četvrt stoleća padale su i krunisane i nekrunisane glave, lila se je i nevina i zločinačka krv, pomerale su se granice, stvarao novi i sve noviji društveni poredak i na kraju, opet je pobedila pravda i istina. Pa kako rotarstvo nosi u svome biću veličanstvenu socijalnu, kulturnu i patriotsku misiju, sve ovo nam daje snage, da budemo optimistički raspoloženi i da verujemo u sretnu budućnost svih podjarmljenih. Slava znanim i neznanim, priznatim i nepriznatim herojima, koji padoše za ideju, ideju slobode, dela, duha i misli.« Drugi deo predavanja našega pastguvernera brata Dr. Vladimira Belajčića pod naslovom »Rat u svetlosti sociologije« pročitao nam je brat Dr. Đura Dekanić. Braća i svi prisutni oduševljenim aplauzom odali su puno priznanja autoru, na tom neobično lepom, aktuelnom i informativnom predavanju.

SARAJEVO. Mjesec juli protekao je i u našem klubu u znaku odmora jer su mnoga braća izvan Sarajeva, pa je veći dio sastanaka bio posvećen drugarstvu i slobodnoj diskusiji.

Prvi sastanak u novoj rotarskoj godini otvorio je na 2. jula, novoizabrani predsjednik brat Dr. Dušan Jeftanović, predsjednik Trg. Ind. Komore, pri čemu je i nova uprava preuzela svoju dužnost.

Interesantan je bio referat predsjednika brata Dr. Milana Ulmanskog o njegovom putu po Njemačkoj gdje je bio kao gost Auslandskluba na Kieler-Woche.

U kratkim prikazima upoznali su nas sa primljenim referatima i predavanjima: Brat Vaso Ristić: »Svijetska ekonomija sa bankar. gledišta« od brata Stanojevića gen. sekr. Trg. komore Petrovgrad; »Položaj žene kroz vijekove do 19 stoljeća« il brata Emila Nikolića; i »Razmišljanja po pitanju namještenika« od brata Eleka Viktora. Brat Dr. V. Besarević: »Povodom stopedesetgo-

dišnjice francuske revolucije« od brata Josipa Horvatha R. Cl. Zagreb.

U fond za nevoljne sakupljeno je Din 278.—

SLAV. BROD. U mesecu julu o. g. održana su četiri redovita sastanka. Frekvencija, polučena u tom mesecu iznosila je 87.52%. — U divnoj prirodi Šumetlice proslavili smo 200-ti sastanak našeg kluba sa milim gostima, sestrama i braćom, kartanjem, kupanjem i šetnjom proveli smo taj dan. Brat Ing. Kaan direktor Tvornice vagona, održao je opširan referat o završnim radovima na željezničkom mostu preko Save kod Zagreba, dok je brat Ing. Krnic čitao razna predavanja primljena o dbratskih klubova.

SKOPLJE. Tropske vrućine u julu, uticale su na skopske rotare, da se sklope iz vrelog grada. Pojedinci su krenuli u hladovinu obližnjih planina Šare i Peristera, čiji vrhovi, pokriveni snegom, prkose julskom suncu. Drugi su iskoristili povetarac na bisernom Ohridskom jezeru. A, mnogobrojni su otputovali u okolne banje radi osvežavanja energije za budući naporan rad u svojim profesijama. Zato je opravdana mala frekvencija u mesecu julu sa 43.33%.

Od 4 sastanka u mes. julu, 2 su održana u prostorijama kluba a 2 van kluba sa sestrama. Sestrinsko veče u gradskom parku pružilo je veoma prijatno razonođenje. Ali se ono ni izbliza ne može porediti sa izletom i večerom u Grad. hidrocentrali kod manastira Sv. Andreje, udaljenoj 18 km od Skoplja. Ovo sestrinsko veče, sa razgledanjem gorostasne hidrocentrale, sa vožnjom čamcima po veštačkom jezeru, koje se u dužini od 7 km prostire u čarobnom stenovitom klancu reke Treske (čija se sličnost, verovatno, može naći samo u Kaliforniji), pružilo je najprijatnije razonođenje kako braći i sestrama tako i brojni muglednim gostima. Ovo uspelo veče dopunila je bogata riblja gozba, koju je priredio predsednik kluba i lord mer Skoplja brat dr. Kosta Čohadžić, a takođe i prijatna vožnja luksuznim autobusom brata Koste Popovića.

SOMBOR. Velika vrućina odmamila je veliki broj članova na odmor tako da je u klubu zavladała potpuno letnja sezona.

4. VII. izvršena je primopredaja vlasti i poslova te su naimenovani novi odbori. Odstupajući predsednik br. Dr. Milenko

Petrović održao je vrlo lep govor u kome je pohvalio naš dosadanji revnostan rad, koji je uvek težio za što savršenijim ostvarenjem rotarskih ciljeva u nesebičnoj službi drugome. Zahvalio se na dosadanjoj potpori članova moleći ih da novu Upravu sa još jačim radom potpomognu i omogućće joj da nastavi i dovrši ona dela koja je stara Uprava otpočela. Predaje čekić bratu Kosti sa željom da njegov rad urodi još većim uspehom nego što se do sada postiglo.

Dr. Kosta Grgurov u dirljivom govoru ističe neumoran i koristan rad br. Milenka koji je ne samo sa mnogo takta nego i sa mnogo rada i znanja uspeo da ostvari u klubu onu atmosferu koja je neophodno potrebno za ispravno funkcionisanje klubskog života i stvaranja, te u znak pažnje i ljubavi svih članova, predaje mu zlatnu značku kluba uz buran aplauz članova. Po tome je izneo svoje sugestije glede novog programa moleći razne odbore da svoje predloge do konca letnjih ferija spreme.

11. VII. Brat Ivan Kristoforović je u vrlo interesantnom predavanju prikazao aktuelne probleme u raznim zemljama. Jugoslaviju danas svakako najviše interesuje žetva, njen prinos i unovčenje žetvenog viška. Upoređuje praktično formiranje cena dekretovanog sistema sa slobodnom trgovinom. Dalje iznosi izvesne refleksije iz života američanskih klubova. Amerikanci posle dnevne buke motorizovanog života oduševljeno odlaze na klubske sastanke, da u miru i možda beznačajnim pitanjima i diskusiji provedu zadovoljno u rotarskoj ideologiji. Najzad iznosi razna gledišta i citate iz manjinskog pitanja, jer o manjima u poslednje vreme govori ceo svet, a br. Müller je prikazao ratnu psihozu koja vlada u pojedinim državama. Teme su bile kratke i iz raznih oblasti problema da se brać u toj vrućini ne bi suviše zamarala. I pored toga referenti su nagrađeni živim aplauzom za njihov vrlo zanimljiv prikaz.

18. VII. »Malo nas je ali smo složni« veli brat pastpredsednik, jer se veliki deo braće nalazi u banjama. I pored toga br. Gerner održao je za sve nas najaktuelnije predavanje »O situaciji na tržištu drva«. Prikazao je razvoj ponude i tražnje, izvoz kao i potrebe raznih tržišta sa konkluzijom da se može očekivati dalnji pad cena gorivog drveta. Buran aplauz bila je nagrada za ne samo ovaj lep prikaz nego i na vest da ćemo našu zimsku potrebu u drvima pokriti

sa nešto manje para nego u prošloj godini. Brat Zwirschitz obavestio nas je o radovima oko rekonstrukcije ovdašnje električne centrale, njezinom radu i organizaciji, što su braća sa velikom pažnjom saslušala i brata Karla nagradila pljeskanjem.

25. VII. Brat Dr. Grgurov predsednik vratio se svež i zdrav iz Rogaške Slatine, te je preuzeo dužnosti predsednika, ali su još ostala braća još uvek na odmoru i tek će se frekvencija avgusta nešto pojačati. Usled toga je i rad udešen više prema kraćim referatima. Tako je br. Dr. Blaževac referisao o novim propisima o sticanju pravovlasništva nekretnina u pograničnoj zoni, a brat Müller pak govorio je o ulozi avijacije, Avgusta meseca će drugi deo braće da se malo odmori i za septembar se već priprema rotarska mašina da krene punom parom.

SPLIT. Redoviti sastanci drže se preko ljeta na Bačvicama, u bašti Pansiona Matić.

Treći sastanak meseca jula održan je u Kaštel Kambelovcu kao »ladies-night«.

Dne 18 jula stara uprava predala je dužnost novoj, na uobičajenom mjestu t. j. na terasi ville dosadašnjeg predsednika br. Katalinića, koji je tom prigodom osvrćući se na rad u klubu, rekao među ostalim: »Rotarstvo je u minuloj godini prošlo kroz teško iskušenje: nestalo ga je u Italiji, ugušile su ga prilike u Čehoslovačkoj; na mnogim stranama pokolebana je vjera u moral i u pravdu: malne cijeli svijet živi u zategnutosti i nekoj psihozi, koja troši i slabi živce i muči dušu. Ali baš u tako teškoj atmosferi rotarstvo predstavlja oazu mira i vjere: mi smo u njemu nalazili i jedno i drugo«.

Na sastanku od 26 jula br. Mardešić održao je referat o manevrima spasavanja (ljudi) iz (postradalih) podmornica.

Naš klub je izrazio saučešće po jednome klubu u Americi, Engleskoj i Francuskoj prigodom katastrofe podmornica »Squalus«, »Thetis« i »Fenix«, a primio je od svakoga toplu i srdačnu zahvalnicu.

STARI BEČEJ. Život u klubu u mesecu julu je malo zastao, pošto su većinom braća na otsustvu. U toku meseca održano je 4 redovna sastanka, na kojima je postignuta prosečna frekvencija od 56.25%. Za sirotinju sakupljeno je Din 447.—. Br. Gospodjinjački Branko održao je interesantno predavanje o svome

putovanju po Bugarskoj i Turskoj, koje je od strane braće privuklo veliku pažnju.

SUŠAK. Aktivnost u klubu je tokom jula znatno spala, budući da se je veliki broj braće nalazio na godišnjim ferijama. S istog razloga spala je i frekvencija tokom mjeseca ispod prosječnog postotka. U obnašanju tajničkih dužnosti došlo je do promjena, budući da se je brat Niko Rošić, koji je tu čast obnašao već dvije godine, uslijed prezaposlenosti morao zahvaliti. Tako je vođenje tajničkih agenda prešlo na izabranog II. tajnika brata Viktora Turinu, dok je brat Rošić i nadalje ostao članom upravnog odbora kao odbornik. Tokom mjeseca izgubili smo kao člana našeg dugogodišnjeg brata Dragutina Retla, predsjednika Okružnog suda, koji se bolesti radi seli iz Sušaka. U bratu Retlu ne samo da je klub izgubio jednog rotara odličnih rotarskih vrlina, već i mi svi dobrog brata i vjernog druga. Dne 12. jula održao je sastanak u Crikvenici u Hotelu Therapia, gdje nam je brat Urbanetz pružio najsrdačnije gostoprimstvo. Sastanak je održan sa sestrama i drugim pozvanim gostima. Po završenom službenom dijelu sastanka braća su provela, skupa sa sestrama i gostima, ostalo vrijeme u plesu i veselom nevezanom razgovoru. Uslijed velike vrućine održavali su se sastanci na otvorenom, tako da se nijesu održala nikakva predavanja, izim kratkih referata iz zvanja. Za nevoljne sakupljeno tokom mjeseca Din 710.—

SUBOTICA. Mjesec juli protekao je u znaku tropske vrućine. Tko je imao mogućnosti i vremena, oputovao je na »hladjenje«, što se je očitovalo i u dosta slaboj frekvenciji koja je iznosila prosečno 63.27%. Ostala braća, koje je usprkos vrućine sputavao posao, kao i dužnost čuvanja kućnog ognjišta, koja su opustila odlaskom sestara u banje, koristila su prilike svojeg »bijelog stanja«, pa su se pod ovim »bijelim« auspicijama razvijali sastanci u drugarstvu, u društvu gostiju-nerotara, sličnih pogleda, a posve iste prirode bijelih udovaca. — Prvi je sastanak proveden na Paliću uz šum palićkih valova i komaraca, koji je prošao u najboljem raspoloženju i dao povoda dugim i naučnim komentarima o tome, da li nekoga može ubiti »vjetar«. Na drugom sastanku podneo je br. predsjednik Grabovac opširan izveštaj o polugodišnjem radu kluba. — Treći sastanak održan je u ugodnoj ba-

šti gostionice Misajlović, i opet u krugu gostiju. — Dne 25. jula održali smo s našim kumčetom bratskim klubom Bačka Topola, vrlo uspio medjugradski sastanak. Imali smo tu sreću, što smo došli upravo na primopredaju dužnosti.

U vrućini od 40 stupnjeva u hladu uz špricer, naravno da nije moglo biti ozbiljnih predavanja. — Zato su održana dva šaljiva predavanja i to brata Stiglitz »Potrošnja šlagobrista u našim banjama« i brata Draganića »Palić pomladjuje« uz čitanje originalnih atesta uz prikaz fotografija: prije i sada.

VUKOVAR. Na 348. sastanku 3. jula t. g. obavljena je predaja dužnosti stare uprave novoj. Nakon izvještaja pojedinih funkcionera, dosadanji predsjednik br. Goldštein oprašta se u lijepom govoru i predaje čekić novom predsjedniku br. Dru Gruberu, koji primajući dužnost iznaša načela, kojima će se rukovoditi u svom radu u novoj rotarskoj godini.

349. sastanak na dan 10. jula t. g. bio je posvećen predradnjama za proslavu 150. godišnjice francuske revolucije, te je zaključeno, da se ova ima održati na idućem sastanku, dne 17. jula t. g. uz učešće članova mjesnog »Cercle Français«.

Na 350. sastanku dne 17. jula t. g. održan je sastanak uz sudjelovanje članova »Cercle Français« u Vukovaru, kao i drugih odličnih gostiju. Ovaj sastanak bio je posvećen proslavi 150. godišnjice francuske revolucije. Br. predsjednik Dr. Gruber održao je dulje i vrlo uspješno predavanje o značaju francuske revolucije. Objašnjavajući sadržaj deklaracije prava čovjeka br. predsjednik je mnoge točke iz te deklaracije usporedio sa našim rotarskim ciljevima.

Na 351. sastanku, dne 24. jula t. g. podneo je br. Ing. Simić opširan referat o održanom tečaju iz stenografije na ovdašnjoj realnoj gimnaziji, kojeg je uspješno vodio kroz 6 mjeseci. Zaključeno je poraditi na tome da se takav tečaj održi i u idućoj školskoj godini.

Prigodom 252. sastanka dne 31. jula t. g. br. predsjednik Dr. Gruber preveo je jedan interesantan članak iz lista »Populair«, kojeg je napisao bivši predsjednik francuske vlade. Zaključeno je da se svakog mjeseca po jedan sastanak posveti čitanju kojeg interesantnog članka iz svjetske štampe.

VARAŽDIN. Četiri sastanka našeg kluba u mjesecu julu nose oznaku ferija, jer su na dopustu mnoga braća. Od njih nam stižu lijepe razglednice i pozdravi

sa našeg Primorja i Slovenije te Francuske, pa čak i iz Amerike (inž. Friedländer).

I frekvencija je »ferijalna«, jer se na sastanku od 28. jula spustila na 58.33%. Nu uza sve to hrabro je nastupila nova uprava, koja će »ferijalni štimung« produžiti i kroz mjesec kolovoz, jer će na dopust i novi pretsjednik i tajnik. Tako će puni tempo rada početi zapravo poslije dopusta.

Gajenju drugarstva odlično je poslužio lijep izlet u vinograd gostoljubivog brata Capanca na 22. jula o. g.

Unatoč julske žege održao nam je dne 7. jula brat inž. Ostoić predavanje iz zvanja »Brzina na željezničkim prugama«.

Na sastanku dne 28. jula imali smo gosta nerotara g. dra Matošića Josipa, zamjenika drž. odvjetnika iz Varaždina.

Pored ranije prikupljenog priloga za poplavljene u Karlovcu, klub je votirao u mjesecu julu iznos od 300 dinara društvu Hrvatskih Zagoraca, Varaždin, za poplavljene hrvatske krajeve.

Klub inače stalno potpomaže siromašna i vrijedna studenta Visoke umjetničke škole u Zagrebu, koji se sada nalazi na usavršenju u Parizu.

VRŠAC. U toku meseca jula održana su 4 redovna bratska sastanka, sa prosečnom frekvencijom 73.32%.

Nova klupska uprava na čelu sa predsednikom Dr. Nikolom Stefanovićem još u početku rotarske godine pokazuje svoju agilnost, tako da je u cilju propagande rotarskih ideja 8. jula održan redovni bratski sastanak u Beloj Crkvi.

Pored braće Rotara, koji su sa 72.80% frekvence bili zastupljeni, sastanku je prisustvovao lep broj uglednih gostiju — prijatelja rotarstva.

Na sastanku je brat predsednik Dr. Stefanović u vrlo lepom govoru izneo

istorijat rotarstva, podvlačeći njegov značaj idealnog služenja u ličnom, poslovnom i javnom životu.

Uvaženi brat Rotar Joca Georgijević, održao je tako isto, divan nezaboravni govor, o zadacima rotarstva, tumačeći korisnost svetlih rotarskih ideja po opštu čovečansku zajednicu, bez razlike na veru i naciju.

Uspeli propagandni rotarski sastanak od 8. jula ostavio je na prisutne goste snažan utisak, pa je na predlog brata Dr. Stefanovića odlučeno, da se akcija za osnivanje Rotari Kluba u Beloj Crkvi poveri Dr. Joci Putniku, advokatu.

Redovni bratski sastanci od 18 og i 25 og o. m., posle uobičajenih čitanja zapisnika, protekli su u glavnom u slobodnoj diskusiji, i dogovoru o budućem uspešnom radu Kluba.

ZAGREB. Svih pet sastanaka imali su značaj drugarskog sastanka. Kako smo već u prošlom mjesecu javili, veliki je broj članova na dopustu, sastanci su slabije posjećeni bili, uslijed čega nije bilo nikakvih predavanja.

Zvanični dio sastanaka ograničio se je na tajnički izvještaj i na izvještaj o posjeti u drugim klubovima, od kojih su oni na sastancima od 17. i 31. jula bili osobito zanimivi, jer smo čuli guvernera rot. ing. Radovana Alaupovića pričati o njegovim utiscima na putu u Ameriku, a pretsjednika rot. Josipa Horvatha o posjeti u Rotary klubovima Sofija i Varna.

ZEMUN. Klub održao je u mesecu julu 4 redovna sastanka, sa prosečnom frekvencijom od 47.23%.

Radi odsutnosti većeg broja braće, koji se nalaze na odmoru, medju njima predsednik, potpredsednik, oba sekretara i blagajnik, velike vrućine, radi koje su se sastanci morali održati u bašti, u kojoj svira stalno glazba, rad u klubu ograničio se na najpotrebnije.

ISPRAVAK.

U prvom broju »Jugoslovenskog Rotara« na str. 47 pod »Pretsjednici i tajnici klubova« otštampana su pogrešno imena pretsjednika klubova Brčko i Skoplje, te ime i adresa tajnika kluba Subotica i treba da glase:

Rotary klub Brčko:

„ „ Skoplje:

„ „ Subotica:

Padjen Artur

Čohadžić dr. Kosta

Draganić Milan (Piukovićeveva 56).

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC JULI 1939 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseća	Broj održa- nih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisut- nih članova	Prosečni mesečni postotak	Sastanci sa 100% pri- sutnosti
1	Bačka Topola	16	4	16.—	13.25	82.81	0
2	Banja Luka	14	4	14.75	6.75	45.67	0
3	Beograd	56	5	56.—	18.60	33.21	0
4	Bitolj	17	4	17.—	9.50	55.88	0
5	Brčko	16	5	15.20	9.80	64.50	0
6	Čuprija-Jagodina-Paraćin	17	4	17.—	11.—	64.70	0
7	Dubrovnik	20	4	20.—	11.50	57.50	0
8	Karlovac	24	5	25.80	20.80	80.83	0
9	Kranj	18	4	18.—	14.50	80.50	0
10	Leskovac	18	4	18.—	11.50	63.82	0
11	Ljubljana	38	4	38.—	26.50	69.73	0
12	Maribor	40	5	39.20	24.80	63.37	0
13	Niš	18	4	17.75	12.—	67.73	0
14	Novi Sad	38	4	38.—	23.—	60.54	0
15	Osijek	32	4	32.—	20.25	63.28	0
16	Pančevo	28	4	28.—	20.50	73.21	0
17	Petrovgrad	23	4	23.—	20.—	87.—	0
18	Sarajevo	27	5	27.—	14.—	51.10	0
19	Skoplje	27	4	27.—	—	46.10	0
20	Slavonski Brod	16	4	16.—	14.—	87.52	0
21	Sombor	17	4	17.—	12.75	75.05	0
22	Split	20	4	20.—	15.50	77.50	0
23	Stara Kanjiža	19	4	19.—	10.—	52.63	0
24	Stari Bečej	20	4	20.—	11.25	56.25	0
25	Subotica	32	4	32.—	20.—	63.25	0
26	Sušak	29	4	29.50	17.50	59.39	0
27	Šibenik	16	4	16.—	8.50	53.12	0
28	Varaždin	24	4	24.—	15.75	65.63	0
29	Velika Kikinda	18	5	18.—	10.20	56.66	0
30	Vinkovci	14	4	14.—	10.—	71.39	0
31	Vršac	22	4	22.—	16.—	72.71	0
32	Vukovar	17	5	17.—	14.—	82.35	0
33	Zagreb	53	5	53.—	27.60	51.76	0
34	Zemun	27	4	27.—	12.75	47.23	0
	Ukupno	831		832.20	504.05	2184.02	—
	Prosečno			24.27	14.81	64.23	

GDJE SE SASTAJU I GDJE ODSJEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI (utorak, 20 h)</p>	<p>LESKOVAC HOTEL PLUG tekuća voda u sobama (četvrtak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE (petak 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION (sreda, 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ (pored, 20 h) topla tekuća voda, centr. grejanje, vodeći hotel u Beogradu</p>	<p>MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA Café-Restaurant-Bar (ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ GRAND HOTEL JEVTIĆ (sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>	<p>NIŠ HOTEL »PARK« (sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda, najmoderniji komfor, garaža, centralno grejanje itd.</p>
<p>BRČKO HOTEL JUGOSLAVIJA (četvrtak, 19.30 h)</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM (petak, 20 h)</p>
<p>Čuprija - Jagodina - Paraćin KANTINA ŠEĆERANE (utorak, 20 h)</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL (četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL vodeći hotel u Dubrovniku (četvrtak, 20 h)</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT (sreda, 20 h)</p>
<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA (ponedjeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD KANTINA FABRIKE ŠEĆERA (sreda, 20 h)</p>
<p>KRANJ HOTEL STARA POŠTA (utorak, 20 h)</p>	<p>SARAJEVO VODEĆI HOTEL HOTEL EVROPA (poned., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>

<p>SKOPLJE</p> <p>HOTEL BRISTOL</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>	<p>ŠIBENIK</p> <p>GRAND HOTEL KRKA</p> <p>(četvrtak, 20.30 h) tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>SLAVONSKI BROD</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VARAŽDIN</p> <p>GRAND HOTEL NOVAK</p> <p>pionir hotel svih staleža (petak, 20 h)</p>
<p>SOMBOR</p> <p>HOTEL LLOYD</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VELIKA KIKINDA</p> <p>(sreda, 20 h) U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobodioca</p>
<p>SPLIT</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(sreda, 20.30 h) topla i hladna tekuća voda; kafana i t. d.</p>	<p>VINKOVCI</p> <p>HOTEL LERNER</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARA KANJIŽA</p> <p>HOTEL MOLVAI</p> <p>(ponedjeljak, 19.30 h)</p>	<p>VRŠAC</p> <p>HOTEL SRBIJA</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARI BEČEJ</p> <p>HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) tekuća voda, centralno grejanje, garaža</p>	<p>VUKOVAR</p> <p>GRAND HOTEL</p> <p>(ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>SUBOTICA</p> <p>RESTAURANT LLOYD</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZAGREB</p> <p>GRAND HOTEL ESPLANADE</p> <p>vodeći hotel u Zagrebu (ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>SUŠAK</p> <p>PARK HOTEL</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZEMUN</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(četvr., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>

VARAŽDINSKA
INDUSTRIJA SVILE D. D.
VARAŽDIN

(utemeljeno god. 1929)

Akcionarsko društvo, koje spada medju prvoborce ove vrste industrije u našoj državi.

Proizvadjia sve vrste svilene u glavnome umjetnosvilene tkanine.

Vrste artikala variraju od takozvanih konzumnih artikala, sve do finih specijalnih modnih tkanina u glavnome za domaću potrošnju.

Sasma vertikalno izgradjeni pogon, koji posjeduje vlastitu prepredionu, tkaonu, bojadisaonu, apreturu i vlastitu električnu centralu.

Kapacitet cca 1.500.000 meteri godišnje

Broj namještenika i radnika 450.

Upravljajući ravnatelj: Brat Ing. Mihajlo J. Friedländer.

INDUSTRIJA VUNENIH TKANINA
VLADA TEOKAREVIĆ i KOMP.
PARAĆIN

(OSNOVANA 1919 GODINE)

Izrađuje **sve vrste vunениh tkanina za gospodu i dame** od češljane i sukane vune; **sve vrste štofova za uniforme, ćebadi** od kamiline dlake i od fine australijske vune, **berete** (francuske kape) i **sve vrste prediva** od češljane i sukane vune za industrijsko i ručno pletenje.

Godišnja prerada vune 1,500.000—2,000.000 kgr.

Zaposluje 1.200—1.500 radnika.

Prodavnice na veliko i malo u svim većim gradovima Jugoslavije.

Vlasnici preduzeća:

braća rofari VLADA i SLAVKO M. TEOKAREVIĆ.

INDUSTRIJA VEŠTAČENJE I
VLADA TEOKARJEVIĆ TIŠINA
P A R A Č I N

POSREDOVANJE U PROMETU NEKRETNIM PRAVIMA
POSREDOVANJE U PROMETU PROMETNIM PRAVIMA

Uredništvo: Beograd, Kraljeva ulica 111
Izdavač: Vlada Teokarjević
Urednik: Ing. Radovan Alaupović
Tisak: »Tipografija« d. d., Zagreb
Za tiskaru odgovara: Ivan Ivanković, Zagreb, Selska c. br. 47.

»Rotar« izlazi svakog 15-og u mjesecu. — Urednik i odgovorni urednik Ing. Radovan Alaupović, Guverner 77. distr. R J. Zagreb, Gjorgjićeva ulica broj 9. telefon 60-72. — Tisak »Tipografija« d. d., Zagreb. — Za tiskaru odgovara Ivan Ivanković, Zagreb, Selska c. br. 47.